

Včelařství

7/2021

Tlumení varroázy je společný úkol

Karamel a HMF

Fotopast jako součást zabezpečení úlů

Vracejí se velké včelařské akce

Obsah – červenec 2021

218 Kalendárium – červenec

220 Zdraví včel

Tlumení varroázy je společným úkolem všech včelařů

I po 40 letech je varroáza hrozbou pro naše chovy včel, říká MVDr. Jan Krabec

223 Zdraví včel

Musíme být důslední, jde přece o zdraví našich včel

O pravomocích veterinární správy informuje Mgr. Jarmila Machová

224 ČSV

Uznané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské

Dvacetileté ohlédnutí Ing. Pavla Cimaly za chovem matek

226 Včelařská praxe

Karamel a jeho škodlivost z hlediska HMF

Jan Šmíd reaguje na připomínky přítele Michala Láta

228 Co říká věda

Co potřebují samotářské včely

Britští a polští vědci došli k překvapivému zjištění

230 Aktuálně

Ústřední evidence včelařů – hlášení počtu včelstev k 1. 9. 2021

233 Zadáno pro předsedkyni

Na vaše dotazy odpovídá Mgr. Jarmila Machová

234 Objektivem Pavla Cimaly

236 Aktuálně

Výňatky z výročních zpráv SVS a SZPI za rok 2020

237 Technologie

Jak se pastí s fotopastí

Fotopast a GPS čidla – vhodná kombinace pro zabezpečení včelnice

238 Pozvánka

Pozvánka na XXII. mezinárodní konferenci zlepšovatelů a vynálezců

239 Pozvánka

Včelařská výstava na Národní výstavě hospodářských zvířat v Brně a soutěž medovin 2021

240 Fórum

Ze života malé základní organizace
*Zamyšlení jednatele ZO Žacléř
Zdeňka Lenčuka*

241 Spolkový život

Kdo si hraje, nezlobí

Dětský den v Horní Lomné spoluorganizovali i včelaři

242 Historie

Nasavrcká včelárna (moje DNA)

Na studijní léta v „NASA“ vzpomíná Jan Strouhal

244 Před 100 lety

František Vohnout mrtev

O čem psal Český včelař v létě 1921?

245 Historie

František Vohnout

Sto let od úmrtí významné včelařské osobnosti

246 Zadáno nejen pro včelařky

Červencové hrátky

248 Napsali jste nám

Vybíráme z vašich dopisů

250 Jubilea

252 Blahopřejeme, vzpomínáme

3. a 4. obálka

Obyvatelé včelařského arboreta se představují
Rozchodníkovec

Včelařství, červenec 2021

Foto na titulní straně:

Ludmila Krejčová

Včelařství – odborný a spolkový měsíčník

Ročník 74 (156)

Pro své členy vydává Český svaz včelařů, z.s., se sídlem v Praze

IČO: 00443239, DIČ: CZ00443239

Místo vydání: Praha

Odpovědný redaktor: Michael Mlynář

tel.: 224 932 351, redakce@vcelarstvi.cz

Inzerce, jubilea a úmrtí: Alice Ošmyková

tel.: 224 934 478, inzerce@vcelarstvi.cz

Expedice a reklamace nedoručení časopisu:

Jaroslava Nechybová

tel.: 224 934 082, nechybova@vcelarstvi.cz

Redakce, inzerce a expedice:

115 24 Praha 1, Křemencova 8

e-mail: redakce@vcelarstvi.cz; inzerce@vcelarstvi.cz

internetové stránky: www.vcelarstvi.cz

Neobjednané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo veškeré příspěvky podle potřeby stylisticky a rozsahově upravovat.

Uzávěrka redakčního materiálu je k poslednímu dni měsíce, jenž aktuálnímu číslu o dva měsíce předchází (např. červené číslo – konec dubna).

Redakční rada:

Ing. Zdeněk Kulhánek (předseda), MVDr. Miloslav Peroutka, CSc. (místopředseda), Vlastimil Dlab, Ing. Oldřich Doležal, Ing. Oldřich Veverka, Ing. Pavel Cimála, Mgr. Zuzana Samleková

Korektury, redakční korespondence: Petr Kolář

Sazba: prographichouse s.r.o., Sazečská 8, Praha 10

Tisk: zajišťuje ASAGRAPH s.r.o.

Distribuce: Česká pošta, s.p., Politických vězňů 4, Praha 1

Toto číslo bylo odevzdáno do tisku 17. 6. 2021

a vyšlo dne 21. 6. 2021.

MK ČR E 126/ISSN 0042-2924

Jakékoliv užití a šíření částí nebo celku obsahu časopisu je bez písemného svolení vydavatele zakázáno.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Včelařství vychází za přispění
Ministerstva zemědělství

Internet a včelaři

Včelaři jsou většinou konzervativní. To se ví. Netráví příliš mnoho času na internetu, na Facebooku nebo na Instagramu. Souvisí to i s průměrným věkem včelaře, který se pohybuje kolem 60 let. Ale jak se říká – pokrok nezastavíš. Pro mnohé z nás se stalo nutností zvládat alespoň základní orientaci v internetovém prostoru a používat e-mailovou komunikaci. Zejména naši funkcionáři se museli naučit pracovat v Centrálním informačním systému svazu, který funguje již od roku 2014. Jak důležitý je internet, ukazuje i doba covidová, kdy kontakty mezi námi jsou stále významně omezeny.

Počet příznivců našeho svazového facebookového profilu se zvedl z počtu 27 v roce 2015 na dnešních 13 621 a neustále roste. Za uplynulých více než pět let si nejen naši členové, ale především ostatní občané zvykli na to, že na našem webu a facebookovém profilu najdou aktuální zprávy ze života svazu a o včelařství doma i ve světě.

Již jsme si zvykli, že v denním tisku, v časopisech, v rozhlasu a v televizi či na internetových portálech se pravidelně dozvíme zejména zprávy negativní, alarmující – včely sužují nemoci, opakují se velké úhyny, med se falšuje, bude dražší, bude ho málo... Takové zprávy prodávají noviny. Výjimkou je novinka – cyklus článků na téma „Včely a lidé“, který od května vychází vždy ve čtvrtěčném vydání deníku Lidové noviny. Je to výsledek spolupráce Českého svazu včelařů a redakce Lidových novin, jehož cílem je přiblížit vše kolem včel, medu a činnosti svazu čtenářům Lidových novin. Články vycházejí za přispění Vojenských lesů a statků, s.p. Za podporu moc děkujeme.

Nemohu nezmínit báječný svět YouTube. V poslední době tam můžeme pozorovat narůstající počet videí ze včelařských akcí, vzdělávacích seriálů a videonávodů, jak provádět různé včelařské činnosti, většinou ve stylu „tak to dělám já“. Bohužel ne všechny rady, které tam najdete, jsou rady dobré. A tak si někdy říkám, co by asi tak na některé nápady a zlepšováky řekly samy včely, kdyby uměly mluvit.

Mezi posledními aktualitami jsme na Facebooku informovali o umístění pěti úlů na Ústředním hřbitově v Brně. Záměr vysvětlil zastupitel městské části Bohunice tak, že brněnský ústřední hřbitov s přilehlým parkem je vlastně unikátní ekosystém, velká zelená plocha s množstvím vzrostlých stromů, trávníků a květin. Očekává se, že med a další produkty zdejších včelstev budou patřit k těm nejkvalitnějším, protože na hřbitově se nepoužívají chemické postřiky a hnojiva. Mohla by tak vzniknout úplně nová značka – Hřbitovní med. Je to jistě zajímavá informace a zajímavé byly také reakce čtenářů. Jedni tento nápad měli za morbidní, jiní by měli obavy ze včelího bodnutí při návštěvě hřbitova, další by takový med vůbec nejdli a jeden čtenář napsal: „Na pěkném stinném hřbitově se stromy a včelkami bych chtěl jednou ležet.“ A co byste napsali vy?

Vážení přátelé, děkujeme vám, že sledujete náš web i naše příspěvky na Facebooku a že vás zajímají informace o tom, co se děje na svazu, co je nového ve včelařství u nás nebo v zahraničí. Jak vidno, někdy se i pobavíte.

Přeji příjemné čtení nejen červencového Včelařství.

Mgr. Jarmila Machová

Kalendárium červenec

Kontrola přijetí chovné série

Nedílnou součástí každého čísla časopisu Včelařství je Kalendárium. Začátečníkům i těm zkušenějším připomíná, co je v daném měsíci možné, respektive nutné udělat pro zdárné vedení včelstev. Sehnat pro tuto důležitou rubriku každý rok nového autora tak pro členy redakční rady není snadné, protože to v první řadě musí být odborník na slovo vzatý a zároveň musí umět své zkušenosti předat čtenářům. Proto jsme byli rádi, když se v polovině loňského roku Kalendária ujal Jiří Sláma, za což mu patří velké poděkování od redakční rady, redakce a nezřídka i samotných čtenářů. Pro nadcházející včelařský rok si pak Kalendárium vzal na starost absolvent včelařského učiliště v Nasavrkách a učitel včelařství Mgr. Jiří Kolář. Na úpatí Českomoravské vrchoviny v obci Radiměř v nadmořské výšce téměř 500 metrů obhospodaruje spolu s manželkou, rovněž absolventkou nasavrckého učiliště, přes 40 včelstev. Jeho zálibou jsou nástavkové technologie.

V čase psaní tohoto dílu Kalendária, tedy koncem května, u nás teprve rozkvetly šeříky. Na některých místech v naší vlasti včelaři ještě museli včelstva přikrmovat, zatímco někde již probíhala snůška. Do toho ještě pořád trvala epidemie koronaviru, mnozí z nás ztratili blízké přátele nebo rodinné příslušníky a nevládné počasí v dubnu a květnu situaci také kdovíjak nepomohlo. Bylo to zkrátka období náročné nejen pro včely, ale i zkouška trpělivosti a vytrvalosti mnohých včelařů.

Tu a tam se tak ozývají hlasy a pochyby, že by to někdo s těmi včelami nejraději vzdal a jestli to má vůbec ještě smysl. Ale jak si představit život bez chvilí strávených u úlů, bez pozorování hemžení pracovitých včel na česnech nebo bez chuti čerstvě vytvočeného medu? I to je balzám na duši člověka, i kdyby medomet spíše odpočíval. A ten balzám letos potřebujeme více než v jiných letech.

Červenec

Červenec je v posledních letech měsícem velmi různorodým. Zásoba vody v půdě a průběh počasí určují, zda bude červenec

velkolepým finále naší včelařské sezony, nebo zda skončí zaschnutím květů malin nebo lip, jak jsme zažívali v posledních letech. Případně budeme vystaveni boji s melecitózou.

V některých oblastech naší země probíhá začátkem tohoto měsíce medobraní snůšky z maliníků, jinde kvete slunečnice, jetel, lípa meduje se sladce omamnou vůní nebo do medníků proudí aromatická medovice z lesů. Ne nadarmo stavěli naši předkové pod lípy lavičky. Právě začátkem července je totiž opravdovým zážitkem na nich v odpoledním bzukotu včel usednout.

V jiných regionech naopak již musí být včelstva pro nedostatek přírodních zdrojů dokrmována, někdy již od konce června.

Zhruba v polovině měsíce, asi tři týdny po slunovratu, dosahuje včelstvo největší početní síly. Mimo využití včel pro snůšku se nabízí možnost tvorby oddělků a smetenců.

Koncem měsíce, někdy i dříve, většinou probíhá poslední medobraní. Poté přichází důležité období včelařského roku, zajištění regenerace včelstev, zejména dobrých podmínek pro vývoj zimní generace včel, a příprava na úspěšné přezimování.

Chov matek

V tomto měsíci máme ještě příležitost k chovu matek. Hodnocení výkonu a vlastností včelstev nám může být dobrým vodítkem k přípravě výměny matek ve včelstvech, která zaostávají za ostatními na stanovišti, nebo jsou například bodavá či jinak nevyhovující.

Plemenivo vybíráme ze včelstev, se kterými jsme spokojeni, dobře se nám s nimi pracuje a jsou na stanovišti nadprůměrná ve výnosu medu. V některých organizacích mají k tomuto účelu k dispozici pro své členy inseminované matky ze šlechtitelských stanic.

V případě snůšky z lípy nebo medovice bez problému chováme při matce za pomoci startéru s jednodenním odkladem. Pokud již snůška není, můžeme využít například chovu v osiřelci, který ponecháme jednoho zralého matečnicku ze série proměníme v pozdní oddělek. Jeho velikost volíme podle potřeby a počtu matečnicků, které chceme odchovat tak, aby byla zajištěna dobrá výživa v larválním stadiu budoucích matek. Od šesti plástových plemenáčů po celý nástavek s deseti nebo jedenácti plásty. Je dobré sestavit jej z plástů s dostatkem glycidových a pylových zásob, případně plástů se zavíčkovaným plodem a dostatkem úlových včel. Po rozkladění matky a dokrmení zásob během srpna je připraven k zazimování. Krmíme pravidelně v malých dávkách cukerným roztokem, případně průmyslově vyráběným krmným roztokem nebo těstem, ve včelařské hantýrce nazývaným invert. V případě potřeby dodáváme vodu. Je ovšem nutné, aby

Zimování rezervních matek ve dvou nástavcích s polorámky Langstrothu 20 × 18,5 cm

byla ostatní včelstva na stanovišti a nejlépe i v sousedství také krmena.

Zralé matečnický je možné zužitkovat do oplodňáčků či oddělků, které za měsíc můžeme použít k výměně matek u kmenových včelstev. Výměny matek pomocí vyjídací klíčky jsou jistější po ukončení krmení včelstev v srpnu nebo počátkem září.

Medobraní

Poslední medobraní již není tak klidné jako koncem května a v červnu. Včely intenzivně slídí a jakýkoli podnět může vyvolat loupež a vážné ohrožení včelstev. Zvláště pokud máme v sousedství nezodpovědné včelaře otálející s krmením. Hrůzostrašné historky o náletech hladových včel na zakrmaná stanoviště nejsou bohužel každoročně ničím vzácným. O to větší hodnotu má komunikace mezi včelaři a schopnost domluvit se na společném termínu medobraní, krmení a léčení včelstev. Je to nejen významná prevence vzniku loupeže, ale bezpochyby zvyšuje i účinnost léčení.

Předcházení loupeži

bezpečná manipulace s krmivy, nerozlévat, nenechat otevřené nádoby
neprotahovat zbytečně práci ve včelstvech
večerní termín prohlídek a dolévání krmného roztoku
volba pachově méně atraktivních krmiv
využití již hotových zásobních plástů
využití celých krmných nástavků od manipulačních včelstev
úprava velikosti česna
nenechat souše od medu volně přístupné včelám
domluvit se se sousedy na stejném termínu medobraní a krmení

Práce ve včelstvech by měla být co možná nejkratší. Může být zrychlena používáním výkluzů k odvčelení medníkových nástavků a zlepšena důsledným zakrýváním nástavků s plásty víky nebo mokřými plachetkami a jejich následným odvozem do medárny.

Výměna matky oddělkem, mezi něž a plodiště vložíme noviny

Po posledním medobraní bychom měli kromě včasného zakrmení a léčení věnovat pozornost mimo jiné také péči při roztrídění a uskladnění souší a jejich ochraně proti zavíječi voskovému. Pokud nechceme každých čtrnáct dnů sítit souše ve skříních a nástavcích, můžeme využít například uzavíratelné sudy nebo zabalit více nástavků do smršťovací fólie a vysířit je jen jednou. Takto ošetřené balení vydrží bez znehodnocení do příštího jara i ve vlhkém sklepě. Jen je důležité těsné uzavření. I nevyhovující tmavé nebo deformované souše lze takto uskladnit k pozdějšímu vytavení. Pokud používáme sluneční tavidlo, jsou červenec a srpen přímo ideální měsíce pro jeho provoz.

Neodkladné činnosti po medobraní ve včelstvu

zhodnocení stavu včelstva, množství stávajících zásob a kvality matky
uspořádání úlového prostoru k zazimování
výměna poškozených a nevyhovujících úlových dílů, den, nástavků apod.
odstranění nedostavěných, tmavých a deformovaných souší, výměna za vyhovující
odstranění trubčího plodu jako protivarroázní opatření
včasné zahájení krmení a léčení
spojování včelstev, rušení včelstev - nikdy ne hladováním
výměna matky celým oddělkem, lépe po částečném zakrmení
předcházení loupežím mezi včelstvy
pozor na slídění a loupeže - práce ve vhodnou denní dobu, ráno a v poledne

Po odebrání posledních medníkových nástavků zkontrolujeme celistvost plástového prostoru. Obecně odstraňujeme nedostavěné panenské, případně tmavé a deformované souše. Pokud jsme vložili nástavek mezistěn do včelstva během května v období první snůšky, většinou jej včelstvo již vystavělo a zaneslo zásobami medu a pylu a matka zakladla, takže není potřeba v něm nic měnit.

Obvykle zimují ve dvou nástavcích Langstrothu 1/1. Spodní nástavek obsahuje loňské dílo, horní nástavek pak dílo letošní, na nezaplodovaných krajích panenské, ve středu žemlové, zanesené zásobami pylu a zakladené. Po odstranění dvou krajních plástů/souší v horním nástavku vkládám kapsové krmítko na šest litrů roztoku. Souše uskladním na příští rok, kdy poslouží k výměně díla po otočení nástavků koncem předjaří. Po spotřebování první krmné dávky aplikuji Formidol nebo podle potřeby Gabon.

Pět krmných dávek se započtením metabolické ztráty je přibližně 25 kg zásob. Po zkušenostech z letošního jara je však možné dokrmit i na 30 kg. Pokud včelstva

tyto zásoby nevyžijí během zimy a předjaří, použijí je příští rok pro oddělky.

Léčení - varroáza

je třeba znát aktuální stav napadení včelstev
kontrola spadu na podložce, smyv CO ₂ , lihem, saponátem
vyřezání a kontrola míry napadení trubčího plodu
izolování matek v plástovém izolátoru
léčení podle aktuálního stavu - kyseliny, thymol, nebo tvrdá chemie
kyseliny - postřík, pokap v cukerném roztoku, odpařování s opatrností
tvrdá chemie - dlouhodobé nosiče, např. Gabon
je dobré si přečíst příbalový leták léčiv

Oddělky

První časné oddělky sílí. Pokud je nevyužijeme na výměny matek ve včelstvech, je třeba rozšířit je například panenskými soušemi z medobraní tak, aby měly dostatek prostoru pro zásoby i plod. To ostatně platí i pro kmenová včelstva. Jen oddělky a sdružené oplodňáčky je dobré krmit v předstihu před medobraním, aby stihly většinu zásob uložit a zavíčkovat. Významně tím snížíme možnost vyloupení.

Krmení

krmit co nejdříve po medobraní
cukerný roztok, na tři kilogramy cukru dva litry vody
voda pitná teplá, nebo studená
nádoby čisté, umyté
průmyslově vyráběný krmný roztok - invert
různé typy krmítek, volíme to, co nám vyhovuje
vhodné obaly na přepravu i dávkování
přepřava i dávkování bez rozliti
krmíme včelstva společně se sousedem, nebo sousedova včelstva?

Červenec je pestrý měsíc nejen z hlediska různosti počasí a snůšky, ale je také měsícem snad nejvíce možných různých včelařských činností, od chovu matek přes medobraní, rozšiřování oddělků, jejich použití na výměnu matek nebo přípravu na zazimování až po léčení, krmení, loupeže či melecitózu. To snad ani není možné, co se do jednoho letního měsíce vejde včelařských zážitků.

Mgr. Jiří Kolář
učitel včelařství
jirkakolaru@seznam.cz

Uskladnění souší

Tlumení varroázy je společným úkolem všech včelařů

Jedna z mála větších včelnic, část úlů byla bez včel

Varroáza zůstala i po téměř 40 letech výskytu na našem území stálou hrozbou pro naše chovy včel. Pouze všemi chovateli dodržovaný systém její diagnostiky a tlumení umožňuje předcházet a zabraňovat slábnutí až ztrátám včelstev v souvislosti s touto nákazou.

Počátky varroázy u nás už mnozí neznají

Na počátku 80. let minulého století, tedy v době, kdy se očekávalo, že se u nás brzy zjistí původci tohoto nepůvodního parazitárního onemocnění včel a včelího plodu,

byla věnována při vzdělávání včelařů velká pozornost nejen biologii roztoče *Varroa destructor*, ale také možnostem zpomalení jeho rychlého rozšíření z míst prvního zachytu a zavedení ověřených léčebných postupů. Tehdy vyvinuli velké úsilí přední

odborníci, hlavně ti z Výzkumného ústavu včelařského v Dole. V dané době byli také významně podporováni účelnými nařízeními Státní veterinární správy. V obecné rovině byla podstatná nejen základní ustanovení veterinárního zákona, ale také Metodické pokyny SVS k tlumení varroázy, vydávané vždy na základě aktuální nálezové situace na každý kalendářní rok.

Ne všechno bylo jednoznačně známé a odborné poznatky i zkušenosti z praxe

Malé úly pro menší včelu indickou stačí

Na konci září volně vystavené plásty v rámcích v obsednutých úlech vypadají bohatě. Ale mnohá včelstva ze stanoviště odletěla za lepší snůškou

se postupně vyvíjely. Ale důležitá byla dobrovolná disciplína včelařů a vzájemný respekt všech subjektů do tohoto procesu zapojených. Za podstatné je třeba považovat skutečnost, že po zjištění prvních ohnisek varroázy se podařilo zpomalit její plošné rozšíření a tak získat čas na vývoj veterinárních léčivých přípravků a způsoby jejich účelného používání. Takové byly začátky, které současní mladší chovatelé včel nepamatují.

Od té doby se mnohé změnilo: chovatelské metody i způsoby chovu včel, příroda a hospodářské využívání půdy, vlivy urbanizace i společenské poměry. Také všeobecně používaný internet výrazně ovlivňuje názory lidí. Lidské myšlení se mění poměrně rychle, ale včelstva, která se vyvíjela pod tlakem změn v přírodě postupně v průběhu tisíciletí, se na nové podmínky bez pomoci chovatelů v krátké době adaptovat nedokážou.

Varroáza v původních oblastech, odkud se potom rozšířila

Roztoč *Varroa destructor* se včelou indickou (*Apis cerana*) v jihovýchodní Asii za dlouhou dobu společné existence umí žít. Je prokázáno, že se množí pouze na jejím trubčím plodu. Tyto včely navíc často migrují, opouštějí svoje úly i plásty a nově se usazují jinde. Tím se roztoči přirozeně nemají možnost rozmnožit nad únosnou míru. Společenství včely indické jsou menší než u naší včely medonosné a tomu odpovídá i nižší produkce medu. Fotografie na předchozí straně byly pořízeny na konci září roku 2019 v hornaté krajině na severu Vietnamu při stálých denních teplotách okolo 25 °C. Velká část úlů byla bez včel, v těch obsazených pak byly plásty

plné medu, pylu i plodu. Chovatel bral jako samozřejmost, že mnohá včelstva odletěla za lepšími snůškovými poměry, ale časem se jeho úly zase samy zaplní.

Včely medonosné se do jihovýchodní Asie dovezly za účelem vyšší produkce medu. Zde došlo k jejich prvnímu kontaktu varroázou a později, hlavně v důsledku obchodní činnosti, se s nimi nákaza rozšířila prakticky po celém světě. Následně se v řadě zemí prověřovala různá plemena včely medonosné se zaměřením na jejich schopnost odolávat varroáze. Dílčích úspěchů bylo popsáno více, ale dosud se nepodařilo jednoznačně potvrdit stálost přirozených obranných schopností i zachování produkčních vlastností. A to ani na izolovaných územích, jako jsou třeba ostrovy.

Jak postupovat u nás?

Naše republika patří v celosvětovém měřítku k zemím s nejvyššími počty včelstev na jednotku plochy. Snahy o vyšlechtění odolných linií včely medonosné u nás také probíhají. Ale objektivně musíme připustit, že výběry matek i trubců na dobré vlastnosti jsou obecně přínosné, ale dosud nejsou a ani nemohou být ve vztahu k varroáze samospasitelné. Proto se nemůžeme obejít bez aktivního tlumení varroázy, jak je podrobně uvedeno v Metodickém pokynu SVS č.j. SVS/2019/114754-G, tedy nejen chovatelskými zásahy, ale i s použitím ostatních metod a veterinárních léčivých přípravků.

Volba léčebných postupů a vhodnost konkrétních přípravků musí vycházet ze znalosti biologie včelstev a biologie roztoče *Varroa destructor* v našich podmínkách. V současné době je těchto přípravků Ústa-

vem státní kontroly veterinárních biopreparátů a léčiv v Brně (ÚSKVBL) registrovaných a schválených pro použití v České republice dostatek, a to tuzemských i zahraničních.

Podmínkou pro jejich efektivní využívání je nejprve se seznámit s příbalovými informacemi a potom dobře promyslet, které přípravky jsou nejvhodnější v dané nákazové situaci, v daném ročním období, vzhledem k místním podmínkám a samozřejmě také s přihlédnutím ke zkušenostem z minulých léčebných ošetření včelstev. Ale důležité jsou i další okolnosti, jako jsou snadnost a časová i technická náročnost prováděných úkonů, dostupnost přípravků a také jejich ceny, včetně možností dosažení slevy se 40% dotací.

Co je třeba respektovat?

Základem tlumení varroázy jsou organizované a systematicky prováděné postupy u všech včelstev, ve stejnou dobu, na co největším území a pokud možno stejnými přípravky. Jen tak omezíme reinvazi roztočů z jiných včelstev a včas zachytíme případný nástup rezistence roztočů na jednotlivé účinné látky. Musíme mít stále na zřeteli, že jsme jednou z mála zemí na světě, kde nejčastěji používanou, ale stále plně působící látkou proti varroáze je amitraz, původně v přípravku Tactic, nyní Varidol 125 mg. Navíc bez nadlimitních zbytkových nálezů ve včelím vosku i medu.

Totéž ovšem už nemůžeme konstatovat u látky tau-fluvalinat, obsažené např. v Gabonu PF 90 mg, jehož účinnost se místy už prokazatelně snížila. Vysvětlitelný důvod je jediný, a to ten, že amitraz jsme nepoužívali do přípravků s dlouhodobým použitím v úlech. Průběh fumigace nebo

Aktuálně registrované a schválené pro používání v ČR jsou následující veterinární léčivé přípravky:

Název	Účinná látka	Léková forma	Distributor v ČR	Poznámky
APIGUARD 25%	Thymol	gel	Medocentrum	Podle návodu aplikovat 2×
Apitraz 500 mg	Amitraz	proužky	M+H VET, s.r.o.	2 ks na včelstvo
APIVAR 500 mg	Amitraz	proužky	x	2 ks na včelstvo
Dany's Bienenwohl 39,4 mg/ml	Kyselina šťavelová	prášek a roztok	M+H VET, s.r.o.	5–6 ml na uličku
Formidol 41 g	Kyselina mravenčí	proužek	VÚVč Dol	1 ks na včelstvo
Formidol 81 g	Kyselina mravenčí	proužek	VÚVč Dol	1 ks na včelstvo
Gabon PF 90 mg	Tau-fluvalinat	proužek	VÚVč Dol	2 ks na včelstvo
Gabon Flum 4 mg	Flumethrin	proužek	VÚVč Dol	2 ks na včelstvo
M 1 AER 240 mg/ml	Tau-fluvalinat	proužek	VÚVč Dol	2 ks na včelstvo
MP 10 FUM 24 mg/ml	Tau-fluvalinat	fumigační roztok	VÚVč Dol	Fumigace, 2–3 kapky / včelstvo
Oxivar 41 mg/ml	Kyselina šťavelová	koncentrát pro roztok	Animalex, s.r.o.	Kapání nebo postřik
Oxybee 39,4 mg/ml	Kyselina šťavelová	prášek a roztok	M+H VET, s.r.o.	5–6 ml na uličku
Polyvar Yellow 275 mg	Flumethrin	proužek	Noviko, s.r.o.	2 ks na včelstvo
Thymovar 15 g	Thymol	proužek	Animalex, s.r.o.	2 ks na včelstvo
Varidol 125 mg/ml	Amitraz	roztok	VÚVč Dol	K fumigaci a pro aerosol
VarroMed 75+660 g/ml	Kyselina mravenčí a šťavelová	roztok	VÚVč Dol	Kapání do uliček

aerosolového ošetření včelstev je krátkodobý, prostředí úlu se brzy odvětrá a použité dávky jsou velmi nízké, ale dostačující pro zákroky tohoto typu.

Osobně mě proto mrzí, že byl nyní v souladu s evropskou unií i naší legislativou registrován a schválen zahraniční přípravek Apitraz 500 mg. Když totiž provedeme fumigaci Varidolem, tak podle počtu kapek do úlového prostoru na krátkou dobu zaneseme 4–6 mg účinné látky amitrazu. Ale pokud do úlu vložíme dva pásy Apitrazu, tak je úlové prostředí dlouhodobě vystaveno účinku stejné látky, tedy amitrazu, ale v dávce 2×500 mg, což obsahují oba pásy. Navíc je zde ještě reálné riziko, že někteří nezodpovědní včelaři nedodrží pokyny z příbalové informace a ponechají pásy v úlech déle, než je doporučena doba. Pásy v úlech včely částečně pokryjí voskem, s nastupujícími chladnějšími dny se včelstvo postupně stáhne a roztoči budou přicházet do kontaktu se stále nižšími dávkami léčiva. Jsou přízpusobiví a ve výsledku se stanou odolnými vůči amitrazu, takže bychom časem, ale už pozdě, mohli zjistit, že Varidol také ztrácí účinnost.

Ať je co nejméně komplikací

Veterinární léčivé přípravky pro včelaře nejčastěji zajišťují místně příslušné základní organizace ČSV. Je to dlouhodobě zavedená a osvědčená praxe. Od roku 2014 po projednání se státními dozorovými orgány byla stanovena podmínka, že všichni chovatelé včel musí nejprve zmocnit svoji základní a okresní organizaci ČSV k zajištění těchto přípravků. To proběhlo. K tomu byly vydány nejen nezbytné po-

kyny, ale také byly vypracovány jednotné formuláře včetně objednávkových v CISu pro přípravky distribuované Výzkumným ústavem včelařským. Zmíněná zmocnění nejsou časově omezená, ale s ohledem na končící a naopak začínající včelaře je nutné je průběžně aktualizovat. Dotace na přípravky od jiných distributorů je možné získat na základě samostatných žádostí podaných sekretariátu ČSV.

Problematika léčení včelstev je složitá, vyžaduje hodně znalostí, uvážlivosti, vzájemného pochopení a poctivé práce. Časté jsou dotazy týkající se finančních nákladů, zejména po snížení dotace na jednotlivé přípravky. Je zde několik skutečností, které mohou pomoci se správně orientovat.

Všeobecně se doporučuje sledovat a předvídat vývoj nálezové situace. To bylo dostatečně popsáno v předchozím čísle časopisu Včelařství (6/2021). Kromě nátěru plodu při předjarním ošetření včelstev přípravkem M1 AER žádný jiný přípravek dostatečně nepůsobí na roztoče parazitující na zavíčkovaném plodu. Proto jsou vyráběny přípravky s dlouhodobým účinkem, například u nás nyní nejčastěji používaný Gabon Flum nebo Formidol 81 g. Ostatní je třeba v intervalu uvedeném vždy v příbalové informaci vkládat do úlů opakovaně. To ovšem znamená nejen větší pracnost, ale většinou i vyšší finanční náklady.

Při úvahách, který přípravek je lepší, je nutné si uvědomit, že některé přípravky byly účelově vyvinuty pro oblasti s jinými klimatickými podmínkami, než jaké máme v České republice. Někde například nemohou využívat naši výhodu, že v období konce listopadu a v prosinci matky výraz-

ně omezují až úplně zastavují plodování, zatímco jinde třeba zase není třeba brát v úvahu nezbytnost chránit před největší zátěží roztoči zimní generaci včel.

Pro funkcionáře v ZO ČSV jsou často zbytečně rozdílné názory jednotlivců určitou psychickou zátěží. Ale pokud se podaří po správné a věcné argumentaci ostatní výsledně přesvědčit, úspěchy při tlumení varroázy, a nejen tedy varroázy, přispějí k dobré zdravotní situaci všech našich včelstev i k pohodě mezi chovateli.

MVDr. Jan Krabec

předseda Komise pro zdraví včel RV ČSV

Musíme být důslední, jde přece o zdraví našich včel

Při jarní procházce krajinou, kdy cílem byl relax v přírodě, jsem náhodou našel místo, které ve mně vyvolalo hrůzu. Z prvního pohledu na „včelnici“ je jasné, že minimálně dva roky se o ni nikdo nestará, protože úly samotné jsou zarostlé v trní. Po otevření některých nástavků je vidět obsazení úlů hlodavci, zavijecem atd. Pro včelaře v doletu toto místo jednoznačně představuje potenciální zdroj nákaz a parazitů, neboť léčení zcela jistě neproběhlo. V našem regionu je to již druhé stanoviště, které jsme v takovém stavu objevili. Zajímá mě proto, jak správně postupovat směrem k nápravě tohoto stavu, jestliže stanoviště leží v oblasti působnosti naší ZO, a také ve druhém případě, tedy když stanoviště leží mimo působnost naší ZO, avšak vzdušnou čarou v doletu včelstev našich včelařů, ptá se v e-mailu rozhořčený včelař. Na jeho dotaz odpovídá předsedkyně ČSV Mgr. Jarmila Machová.

Je jisté, že zanedbaný chov včel ohrožuje včelstva umístěná v doletu, ať už se jedná o vaši základní organizaci, nebo ty sousední. Důležité je si uvědomit, že zde jde o porušení povinností chovatele obecně stanovených ve veterinárním zákoně v § 4 a 5. Pro jistotu je třeba si tyto povinnosti zopakovat:

§ 4

(1) Chovatel je povinen

- chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby, fyziologické funkce a zdravotní stav a předcházet poškození jejich zdraví;
- sledovat zdravotní stav zvířat, v odůvodněných případech jim včas poskytnout první pomoc a požádat o odbornou veterinární pomoc;
- bránit vzniku a šíření nákaz a jiných onemocnění zvířat a plnit povinnosti stanovené tímto zákonem nebo na jeho základě k zdlavání těchto nákaz nebo jiných onemocnění zvířat;
- poskytnout nezbytnou součinnost s pomocí k tomu, aby mohlo být řádně provedeno nařízené vyšetření zvířete, odběr vzorků, ochranné očkování nebo jiný odborný veterinární úkon, například fixace zvířete, předvedení zvířete v zájmovém chovu;
- podávat zvířatům léčivé přípravky, jejichž výdej je vázán na předpis veterinárního lékaře, jen podle jeho pokynů.

§ 5

(1) Chovatel hospodářských zvířat je dále povinen

- zabezpečit provádění vyšetření, zdravotních zkoušek a povinných preventivních a diagnostických úkonů v rámci veterinární kontroly zdraví a dědičnosti zdraví, a to v rozsahu a lhůtách stanovených Ministerstvem zemědělství (dále jen „ministerstvo“)

podle § 44 odst. 1 písm. d), uchovávat jejich výsledky po dobu nejméně 1 roku a na požádání je předkládat orgánům vykonávajícím státní veterinární dozor. Je-li třeba provést též laboratorní vyšetření vzorků, musí být toto vyšetření provedeno v laboratoři uvedené v § 52 odst. 3;

b) zabezpečit v rozsahu odpovídajícím druhu zvířat, způsobu jejich chovu a ustájení čištění, dezinfekci, dezinfekci a deratizaci stájí, jiných prostorů a zařízení, v nichž jsou chována zvířata, jakož i čištění a dezinfekci technologických zařízení, dopravních prostředků, strojů, nástrojů, nářadí, pracovních pomůcek a jiných předmětů, které přicházejí do přímého styku se zvířaty, používat k tomu přípravky schválené podle tohoto zákona nebo zvláštních právních předpisů, dodržovat návod k jejich použití a zacházet s vedlejšími živočišnými produkty způsobem stanoveným tímto zákonem a předpisy Evropských společenství;

c) v případě nebezpečí zavlečení nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka zřídit, popřípadě umístit prostředky sloužící k ochraně proti nákazám a nemocem přenosným ze zvířat na člověka a dbát o jejich řádnou funkci;

d) k napájení zvířat používat vodu, která neohrožuje zdravotní stav zvířat a zdravotní nezávadnost jejich produktů, a ke krmení zvířat používat jen zdravotně nezávadná krmiva;

e) podávat zvířatům pouze léčivé přípravky v souladu s pravidly pro jejich používání při poskytování veterinární péče, veterinární přípravky schválené podle tohoto zákona, doplňkové látky v souladu se zvláštními právními předpisy a dodržovat podmínky pro podávání některých látek a přípravků zvířatům, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí (§ 19), poskytovat nezbytnou součinnost orgánům, které provádějí odběr vzorků a šetření v souvislosti s plněním plánu sledování přítomnosti některých

látek a jejich reziduí u zvířat, v živočišných produktech, krmivech a napájecí vodě (dále jen „plán sledování některých látek a jejich reziduí“), a dodržovat opatření přijatá na základě tohoto šetření;

f) nepodávat zvířatům látky a přípravky, jejichž používání u hospodářských zvířat nebo u zvířat, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí, není povoleno (§ 19 odst. 1 a 3);

g) předkládat na požádání orgánům vykonávajícím státní veterinární dozor záznamy stanovené zvláštním právním předpisem a umožnit přístup k těmto záznamům také soukromému veterinárnímu lékaři, který vydává potvrzení o zdravotním stavu zvířete a o nakažové situaci v místě původu (dále jen „zdravotní potvrzení“).

Nesplnění povinností chovatele je považováno za přestupky, které také upravuje veterinární zákon, a to v § 71. Za jejich porušení podle § 4 odst. 1 a 2, § 5 odst. 1 písm. a) až c), § 5 odst. 2 a 3 může být uložena fyzická osoba pokuta až do výše 20 tisíc korun. Pokud se jedná o osobu právnickou nebo osobu fyzickou podnikající za porušení ustanovení § 4, § 5 odst. 1 písm. a) až c), § 5 odst. 2 až 5 to může být až 300 tisíc korun.

Z uvedeného vyplývá, že pravomoci kontrolovat chov a ukládat sankce má pouze Státní veterinární správa jakožto k tomu oprávněný dozorový orgán. To znamená, že ten, kdo rizikovou situaci v chovu zjistí, ji nemůže řešit. Nemůže ji řešit ani základní organizace nebo svaz. Jediné, co můžeme a měli bychom udělat, je dát podnět příslušné Krajské veterinární správě. Doporučuji písemně a doporučeně. Je nutné být v těchto případech důslední. Jde přece o zdraví našich včel.

Mgr. Jarmila Machová

Uznané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské

Matka a dělnice včely medonosné kraňské

Uznané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské, kterým je ČSV, z.s., bylo před dvaceti lety uznáno Ministerstvem zemědělství ČR.

Stávající soustava chovů matek, která existovala v rámci Českého svazu včelařů od padesátých let minulého století, se tak stala základem uznaného chovatelského sdružení. Chovy si zachovaly svou strukturu, ale nově byl koncipován šlechtitelský program, chovatelský řád a vznikla příruč-

ka plemenářské práce. Zároveň ČSV jmenoval plemenářského zootechnika, kterým se stal Ing. Dalibor Titěra, CSc.

Definice plemenné příslušnosti

Aktuálním se stalo zařazení našich včel v rámci druhu včela medonosná. Díky metodě morfometrické analýzy a taxonomické klasifikace včel podle znaků na křídlech autorů Čermáka, Kašpara a Titěry se dařilo stanovit procento pravděpodobnosti příslušnosti včely k deklarovanému plemeni. V současné době se RNDr. František Kašpar zabývá využitím stanovení plemenné příslušnosti včely na základě genetické analýzy.

Chovný cíl

Základním cílem šlechtění včel v rámci uznaného chovatelského sdružení je udržení stabilního počtu zdravých, mírných a nerojivých včelstev s dobrou produkcí medu a ostatních včelích produktů vysoké kvality. Plemenná včelstva musí splňovat

produkční parametry a zároveň musí vykazovat nadprůměrné doprovodné vlastnosti, jako jsou mírnost, sezení, rojivost, celkový rozvoj a odolnost proti nemocem.

Struktura chovů

Od roku 2013 se struktura chovů změnila z pětistupňové soustavy na dvoustupňovou. Původní pětistupňová soustava nebyla nikdy fakticky naplněna. Suma povinností spojených s jednotlivými stupni chovů měla za následek, že velké množství chovů zůstávalo na nejnižším stupni klasifikace, tedy v registrovaných chovech.

Rok 2021

Pro letošní rok vám přinášíme seznam schválených chovů uznaného chovatelského sdružení včetně kontaktů na jednotlivé chovatele. Vzhledem k nejstudenějšímu jaru za posledních 60 let prosím počítejte s tím, že první letošní matky budou k dispozici až od poloviny června. Zpoždění tří týdnů se neprojevovalo jen na jarní snůšce, ale i na teplotách vhodných k páření matek.

Ing. Pavel Cimala

Seznam vyšších šlechtitelských chovů Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné krašské platný pro chovatelskou sezonu 2021 (1. 4. 2021 – 31. 3. 2022)

Poř. č.	Jméno	Ulice	PSČ	Obec	Telefon
1	Cimala Pavel, Ing.	Pusté Žibřidovice 52	788 23	Jindřichov	583 232 222, 777 232 893
2	Doležal Josef	Hrozatín 30	675 05	Rudíkov	775 404 352
3	Halásek Jaroslav	Blížkov 51	594 42	Měřín	723 651 977, 566 544 003
4	Horký Zdeněk	Dolní Řasnice 55	464 01	Frydlant v Čechách	728 954 748
5	Janšta Josef	Březka 9	595 01	Velká Bíteš	566 532 868, 724 149 495
6	Kurtin s.r.o.	Račice 41	675 55	Hrotovice	737 363 489
7	Mandát Antonín	Velký Újezd 8	675 32	Třebelovice	728 224 050
8	Marada Vít	Hlavní 22	696 12	Hovorany	518 375 243, 731 586 646
9	Melichar Jiří	Občanská 354	468 02	Rychnov u Jablonce nad Nisou	606 821 215
10	Oližbutová Jaroslava	Lučkovice 51	397 01	Písek	774 242 536
11	Sedláček Jaroslav	Příchovice 80	334 01	Přeštice	377 980 126, 720 148 540
12	Sláma Pavel	Sepekov 416	395 51	Sepekov	737 232 904
13	SOUV - VVC, o.p.s. Nasavrky	Slatiňanská 135	538 25	Nasavrky	469 677 128
14	Šefčík Jozef	Šemnice, část Dubina 51	362 72	Šemnice	602 835 780
15	Ševčík Miloslav	Bukovinka 119	679 05	Křtiny	516 439 444
16	Toman Ladislav	Nádražní 804	340 22	Nýrsko	376 571 839, 607 650 569
17	Úškrt Antonín	Chodov 171	345 33	Trhanov	723 044 335
18	Větrovský Pavel	Ohař 21	398 04	Čimelice	777 180 118
19	Vozdecká Miroslava	Vrchlického 1093	664 34	Kuřim	720 422 444
20	VÚVč Dol	Máslovice-Dol 14	252 66	Libčice nad Vltavou	605 039 508
21	VÚVč Kývalka	Rosice u Brna	665 01	Rosice u Brna	546 412 735, 739 594 736
22	VÚVč Liběchov	Pod Kostelíčkem 86	277 21	Liběchov	734 858 243
23	VÚVč Pekařov	Pekařov	788 23	Jindřichov	739 594 728
24	VÚVč Přerov-Žeravice	Na Návsi 113/29	750 02	Přerov-Žeravice	739 594 734
25	VÚVč Skřivánek	Skřivánek 2	582 53	Štoky	739 594 733
26	Vydra Petr	Kounicova 69	602 00	Brno	736 745 006
27	Zemánek Vlastimil	Cep 51	379 01	Třeboň	606 368 886

Seznam rozmnožovacích chovů Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné krašské pro chovatelskou sezonu 2021 (1. 4. 2021 – 31. 3. 2022)

Poř. č.	Jméno	Ulice	PSČ	Obec	Telefon
1	Divín Václav Ing.	Petrov nad Desnou 131 A	788 16	Petrov nad Desnou	777 364 986
2	Doubek Michal Ing.	Nehvizdská 411	250 89	Lázně Toušeň	776 673 692
3	Golský Tomáš Ing.	Hamerníkova 16	386 01	Jihlava	777 025 248
4	Hraško Petr Mgr.	Musílkova 335/62	150 00	Praha 5-Košíře	607 687 119
5	Chramosta Lubomír	Strmilov 68	378 53	Strmilov	728 879 345
6	Kadlec Jiří	Jana Štursy 44	370 10	České Budějovice	777 571 825
7	Křížková Hana	Trnkova 6	779 00	Olomouc	777 641 662
8	Mašek Miroslav	Pražákova 30	619 00	Brno	723 459 453
9	Mráz Jindřich	Chodov 221	345 33	Trhanov	737 207 921
10	Novotný Josef	Křepice 21	691 65	Křepice u Hustopečí	776 378 492
11	Skuhrovec Luboš	Petrovice 133	471 25	Jablonné v Podještědí	606 407 129
12	Strnad Jiří	Štíhllice 9	281 63	Kostelec nad Černými lesy	603 173 881, 321 677 710
13	Šanderová Michaela	Žampach 36	564 01	Žamberk	736 721 656

Karamel a jeho škodlivost z hlediska HMF

Míchání karamelu s cukrem

V čísle 3/2021 našeho časopisu jsme otiskli článek Jana Šmída s názvem Včelařství je poezie hospodářství. Přítel Michal Lát na něj reagoval e-mailem, který otiskujeme v plném znění. Protože autor zmíněného článku trvá na svém, požádali jsme ho o zdůvodnění výtky přítele Michala Láta.

Dobrý den, bohužel musím reagovat na článek Jana Šmída „Včelařství je poezie hospodářství“ ze Včelařství 3/2021. Pan Šmíd zde ke konci článku píše: „Rád bych však upozornil, že rafinovaný bílý cukr je kyselý povahy a nadměrně zatěžuje trávicí systém včel. Daleko lepší je krystalový cukr zkaramelizovat, neboť karamel je zásaditý a je pro včely lépe stravitelný.“ Pravda je samozřejmě taková, že karamelizací cukru se razantně zvyšuje obsah HMF, který je podle obsahu pro včely buď škodlivý, nebo dokonce jedovatý. Bylo by tedy vhodné tuto dezinformaci na stránkách Včelařství co nejdříve demontovat, než zejména někoho ze začínajících včelařů napadne něco podobného vyzkoušet. Pokud už se tak nestalo. Budu upřímný. Nečekal bych, že se někdy na stránkách odborného včelařského časopisu objeví takovýhle nesmysl.

S pozdravem Michal Lát

Děkuji, že si přítel Lát tohoto faktu všiml a svoje pochyby vyjádřil nesouhlasným e-mailem. V žádném případě se však nejedná o nesmysl. O cukru a jeho zátěži na lidský organismus bylo sepsáno již mnoho vědeckých pojednání. Pro včely, zvláště pak pro ty, které zdárně přežily vrtochy zimního počasí, to platí mnohonásobně. Je rozdíl podávat včelám cukerný roztok v době jejich největší síly a na jaře, když je jejich organismus před předáním reprodukční štafety novým včelám de facto zdecimován. Věřím, že si čtenáři všimli jed-

notlivých pasáží mého článku před tímto závěrečným konstatováním. Správný včelař nechá včelám část jejich snůšky, úplně je „nevydojí“, ale pouze dokrmí tak, aby měly dostatečné zásoby nejen pro sebe, ale i pro novou generaci včel. Takový včelař, obzvláště pak v letošním roce, provedl včas jarní „shlednutí“ stavu včel a jejich zásob. V případě nouze jim vyměnil prázdný rámek za zásobní, který si s medem nechal „pro strýčka příhodu“. V době letošní nouze v čase začínajícího plodování vzal svoji zásobu medu, rozředil ji 1:1 a nalil tento roztok (medovou vodu) do prázdných vyjmutých souší a ty vrátil včelám zpět do úlu. Tím jim zajistil nejen hodnotnou potravu, ale i tolik potřebnou vodu v době začínajícího plodování.

Ti, kteří zapomínají na zásobní nutnost včelstev, musí bohužel použít pro okamžité dokrmení rafinovaný cukr. A to buď roztokem jakýmkoliv zatepleným způsobem, nebo cukrovým těstem. Samozřejmě s doprovodným podáním vody. Způsob jejího podání volí každý včelař s ohledem na teplotní podmínky a konstrukci svého úlu.

Pokud nezbude včelaři jiná možnost než ošetřit hladová včelstva dokrmením rafinovaným cukrem, pak samozřejmě trvám na tom, co jsem v článku napsal. A to nejenom v rovině teoretické, ale i praktické.

V rovině praktické je všeobecně známo, že cukr musí včely nejdříve rozložit (rozštěpit). To neúměrně zatěžuje jejich organismus, zdecimovaný zimní péčí o matku

a následně i plod. Cukr zkrátka na konci jejich záchovného životního cyklu do úlu nepatří. Pokud není jiná možnost nápravy konkrétního včelaření, pak musím trvat na jeho úpravě. Je totiž daleko lepší než běžně dostupná náhražková krmiva.

O cukru věděli své již staří Číňané, jejichž kulinařské poznatky a umění se přenesly i do mnoha dalších zemí. Pokud museli použít v potravinovém řetězci cukr, vždy ho zkaramelizovali. Samozřejmě správně do světle hněda, nikoli do stavu tvrdého černého karamelu. Dělají to nejméně tisíc let. Francouzi tento způsob požívají například k pudinkům (crème brûlée).

Potravinářský cukr (sacharid) je složený glykosidovou vazbou jednou molekulou glukózy a jednou molekulou fruktózy. Štěpení těchto složek začíná zahřátím nad hranicí 105 °C. HMF u tepelné úpravy štěpení je nízké. Navíc smícháním s práškovým cukrem se HMF snižuje (ředí). Nesmí však docházet k dlouhodobému neúměrnému přehřátí. Takto připravené cukrové těsto včelám neublíží. Není to teorie, je to dokonce i praxe. Nejsem odborník přes cukry, ale „učené“ šíření o vznikajícím dextrinu odmítám.

Na Železnorudsku byly včely téměř u každého hospodářství. Šumava je drsný kraj, kde bylo zvykem včely nechat na svém medu až do jara. Do té doby hospodář o své včely pečoval, neboť byly součástí rodiny. Pamatuji si, že děda vždy, když přišel ke včelínu, smekl klobouk a včely pozdravil. Po zimním slunovratu jim byl před nastávajícím obdobím dvánácti svatých nocí popřát zimní klid. Teprve se začínající snůškou před velikonočními svátky požádal o zbylý med po zimě pro sebe a svou rodinu. Měl ke včelám vrozenou úctu. Tato úcta byla přirozeně předávána z generace na generaci. A jsem rád, že jsem se tohoto mohl od svých devíti let pravidelně účastnit nejen u svého dědy, ale i u strýce Zahradky v Nýrsku. Ten měl dokonce svůj neopomenutelný nedělní rituál. Po obědě v pravé poledne za něj poděkoval a odebral se do včelína. Tam mu teta donesla na podnosu mramorovanou bábovku, kávu a štamprle rumu. Po konzumaci doneseného si zabafal z dýmky a uložil se ke včelám k pravidelnému nedělnímu odpočinku. Hlubokým zážitkem je pro mě dodnes vzpomínka, jak na všech jejich stanovištích včely uhynuly uprostřed velmi dobrého snůškového období bezprostředně po smrti jejich opatrovatele. Nejsem církevní věřící, ale věřím v sounáležitost včel s přírodou a vesmírem a věřím

i v sounáležitost včel s člověkem, který se s nimi dokáže sžít a mít k nim úctu.

Někdy v šedesátých letech byl na snůšku velmi chudý rok. Pamatuji si, že celé dva měsíce prázdnin byly deště. Když náhodou vydatně nepršelo, byla zima a stále mžilo. Včely šly do dalšího období s velmi slabými zásobami. Navíc následná zima byla velmi tuhá. Před Vánoce jim děda doplnil do buněk prázdných plástů med určený pro vlastní konzumaci. Přesto byly včely před jarem bez zásob. Aby je udržel při životě, začal velmi nerad dokrmovat cukrem. Ve smaltovaném pekáči na tálech kachlového sporáku jemně karamelizoval cukr do zlatavé barvy. Ten pak smíchal s moučkovým cukrem a směsí žitné a ovesné mouky jako náhražky za pyl, neboť mouka je přirozená bílkovina.

Toto téměř dvouleté velmi nepříznivé období přineslo ztrátu včel na všech hospodářstvích široko daleko. Jen děda s naprostou láskou, úctou a starostlivostí dokázal včely dovést do snůškově lepšího období bez jediné ztráty na obou stanovištích. Jedno při hospodářství v nadmořské výšce 737 m a druhé u mlýna na říčce Ostružná v nadmořské výšce 684 m.

Proto nemůžu s přítelem Látem souhlasit. A vůbec nepovažuji teze napsané v článku za nesmysl. Samozřejmě i mě zajímal parametr HMF. I přítel MVDr. Milošlav Peroutka měl obavy o vysoký obsah HMF, který je podle Ing. Titěry jedovatý pro včely až při 900 mg/kg. Překvapil mě přítel Jirka Sláma, neboť jako odborník mouku nevyloučil. Nikdy jsem zatím nepotřeboval dokrmovat včely na jaře. Pochytil jsem od svých předků mnohé. I úctu a lásku

ke včelám. Nekradu jim, co je jejich. Beru si jen tolik, abych je nepoškodil. Samozřejmě na podzim dokrmuji cukrem. Ten převaruji a následně na mírném ohni sbírám pěnu. Je to vápenná nečistota z výrobního procesu cukru. Každý včelař se může přesvědčit po zchlazení pěny a jejím vytvrdnutí, kolik nečistot v cukru podávaném včelám v roztoku za studena vlastně je.

Po vychladnutí svařeného cukru přidám i stroužky česneku, rozplácnutého dřevěnou paličkou na maso. Nechám ho tak minutu až dvě na vzduchu okysličit a pak ho teprve dám včelám do krmení. Okysličení je velmi důležité pro nastartování procesu vysoké aktivace česneku. Ale vždy mám pro všechny případy zásobní plásty k eventuálnímu jarnímu doplnění. Každý včelař by měl i při rozprodeji medu pamatovat na zadní kolečka vrtošivých klimatických podmínek. Pokud dojde na nehorší a včely budou na jaře bez zásob, pak by měl med ztekutit a zaplnit jím prázdné buňky z jedné strany. Do druhé pak doplnit medovou vodu rozmíchanou s medem v poměru 1:1. Obavy, že med nebo medová voda z buněk vyteče, jsou neoprávněné, neboť každý včelař ví o sklonu buněk ke středu plástu.

Ale aby nebyl můj popis oním nesmyslem, dal jsem si práci s napodobením péče o včely mým dědou. Zkaramelizoval jsem mírně cukr podle čínských kulinářů, smíchal s moučkovým cukrem a dal do Výzkumného ústavu včelařského v Dole k laboratornímu rozboru obsahu HMF. Protokol VÚVč Dol číslo 1274/2021 – zkaramelizovaný cukr + moučkový cukr udává naměřené hodnoty 26,9 mg/kg. Pro druhý rozbor jsem delší dobu převaril cukr. Laboratorní rozbor číslo 1273/2021 potvrdil zanedbatelné množství HMF v hodnotě 1,8 mg/kg. A pro třetí rozbor jsem tento převarěný cukerný roztok opět smíchal

s moučkovým cukrem. Hodnota HMF v protokolu číslo 1272/2021 je menší než 1,8 mg/kg. Pro názornost přikládám i fotodokumentaci mého „ověřovacího pokusu“ s laboratorními výsledky naměřeného HMF.

To znamená, že úprava cukru jeho zkaramelizováním v žádném případě neškodí. Naopak příznivě šetří metabolismus unavených včel. Stále však platí, že cukr v jakékoli (ne)úpravě na jaře do úlu nepatří. A už vůbec ne vyráběné náhražky.

Zajímavé je, že takoví včelaři, jako jsou přítel Sedláček z Příchovic, Láďa Toman z Nýrska, Robert Plečický z Kladna nebo Jirka Sláma z Chlístova, nemají problémy se zdravím včel a ani jim neumírají hladem. Přitom jsou to všichni velkovčelaři. Bude to jistě jejich přístupem ke včelám, kdy jim nechají dost i svých zásob medu a pouze je dokrmují cukrem. Ponechávají si zásobní plásty pro „strýčka příhodu“ k jejich eventuálnímu dokrmení. Jestlipak si někteří včelaři uvědomují, že při jarní manipulaci s plásty se dostávají mnohdy i nespotebované cukerné zásoby do vytáčeného medu? Až mnozí včelaři pochopí, že včela patří přírodě a my máme povinnost za určitý objem medové odměny se jenom o ně starat, pak jejich metabolismus nebude mnohdy oslaben a ony budou mít větší šanci se zdravě ubránit různým nemocem, nebo i eliminovat některé zásadní konstrukční chyby některých úlů. Například příliš velká mezinástavková mezera mezi plásty nedovolí včelám přesunout se v zimě za zásobami nad sebou. Výsledkem takovýchto konstrukčních chyb úlů je úhyn včel hladu i přes dostatek zásob nad nimi.

Závěrem pak chci poděkovat příteli Látovi za připomínku a redakci za to, že mi umožnila tento „nesmysl“ objasnit.

Jan Šmíd

VÝZKUMNÝ ÚSTAV VČELÁŘSTVÍ		Laboratorní rozbor		
Formulář o složkách E: 1272/2021 Strana 0.1 (celkem 3)				
Základní údaje:		Datum přijetí vzorku: 14.4.2021		
Příjeda, včely a člověk, s.p.a.		Druh a popis vzorku: 1x vzorky cukru z medového odměny		
Včelařská č. 1778		Tato data slouží k účelům:		
130 00 Praha 1		Cennost vzorku:		
Phytocen:		Cukr (sach):		
HMF (HMF) - Harmonized method of the European Honey Commission		Výběrová část:		
		Odkaz vzorku: žádný		
		Datum provedení (číslo): 4.4.2021		
Chemická vzorkovací karta	E	jednotky	limit	identifikační údaje
Obsah hydroxykarbonylových kyselin	<1,8	mg/kg	max. 40	laboratorní číslo: 1274/2021
V Dole, dne: 14.4.2021				
Výzkumný ústav včelařství, s.p.a.		Ing. Dalibor Titěra, CSc. vedoucí laboratorní práce		

Protokol 1272/2021

Karamel před použitím do těsta

Plnění cukrového těsta do rámečku

Co potřebují samotářské včely

Zednice rezavá (*Osmia bicornis*)

Zdravý selský rozum radí, abychom samotářským včelám přednostně zajistili pastvu bohatou na proteiny, ale ve skutečnosti mají tyto hmyzí opylovači vysoké nároky na přísun sacharidů. Nezanedbatelné jsou pak také jejich specifické požadavky na minerální prvky.

Úloha samotářských včel zůstává nedocenená. Přitom tvoří zhruba tři čtvrtiny druhového spektra taxonomické skupiny včel (*Apoidea*). Pokud jde o opylení kvetoucích rostlin, odvádějí volně žijící samotářské včely práci, jakou by chované včely medonosné nikdy nezvládly. V poslední době však proniká význam samotářských včel i do obecného povědomí. Lidé si na zahradách pořizují „včelí domky“, které samotářským včelám nabízejí příležitosti k hnízdění, a také cíleně vysévají porosty, jejichž pyl a nektar má samotářským včelám zajistit dostatek kvalitní potravy. Problém je ovšem v tom, že o nutričních potřebách samotářských včel toho víme jen velmi málo. Limitované informace máme především o tom, jaká potrava svědčí jejich larvám.

To málo, co víme o výživě včel, pochází ze studia eusociálních druhů, jako jsou včela medonosná nebo čmeláci. Jejich kolonie ovšem čerpají v průběhu vegetační sezony z mnoha různých zdrojů a navíc pyl i nektar po zpracování skladují do zásoby.

Larvy včel samotárek jsou závislé na zásobě potravy, kterou pro ně jednorázově nasbírá samička. A tak nelze vyloučit, že z neznalosti vyséváme v dobré víře rostli-

ny, které nejsou jako zdroj potravy pro samotářské včely a jejich larvy vůbec vhodné.

Hned dvě studie nyní poodhalily detaily potravních nároků larev samotářské včely zednice rezavé (*Osmia bicornis*). Podobně jako jiné samotářské včely klade samička zednice rezavé vajíčko do chodbičky na nanošený pyl. Vajíčko uzavře v komůrce, kterou oddělí přepážkou z hlíny. Právě

Zednice rezavá (*Osmia bicornis*)

tato činnost vynesla zednicím jejich jméno. Larva se živi zásobou pylu ve své komůrce, kde se také nakonec zakuklí a promění v dospělce.

Překvapivá zjištění britských a polských vědců nyní bourají naše dosavadní „logické“ představy o tom, co larvám samotářských včel svědčí a vyhovuje.

Někdo to rád sladké

Alexander J. Austin a James D. J. Gilbert z University of Hull v anglickém Kingston upon Hull publikovali ve vědeckém časopise *Functional Ecology* výsledky studie, ve které sledovali nároky larev zednice rezavé na bílkovinnou a sacharidovou složku potravy. Odchovávali zednice rezavé uměle a nabízeli larvám pylové diety s různými kombinacemi živin. Chtěli zjistit, jaká potrava je nejlepší pro růst a přežití včel a jakou dietu by si larvy samy sestavily, kdyby měly na vybranou. Pro studium růstu a přežívání byly larvy odchovány po celou dobu na jedné dietě a ty se u jednotlivých larev lišily poměrem základních živin. Při výzkumu potravních preferencí dostávaly larvy dva různé typy potravy a ty jim vědci měnili každých 48 hodin. Přitom měřili, kolik z každého typu potravy larvy zkonsumovaly. Na konci pokusu pak získali přehled o celkové bilanci živin dané tím, jakou potravu larvy upřednostňovaly a jaké potravě se vyhýbaly.

Austina a Gilberta překvapilo, když larvy nejlépe rostly a přežívaly na stravě s vysokým obsahem sacharidů. Když dostávaly střídavě na výběr, konzumovaly větší množství nabízeného pylu bohatšího na cukry a méně pylu, který byl bohatší na proteiny. Larvy tak na základě vlastní preference konzumovaly potravu, která byla mnohem bohatší na cukry než potrava, jakou nabízejí larvám dělnice včely medonosné. Bez ohledu na to, kolik bílkovin potrava obsahovala, dosáhly všechny larvy zednic nakonec zhruba stejné celkové konzumace cukrů kolem 0,25 gramu.

Vědci přitom očekávali, že býložravé včely budou upřednostňovat potravu bohatší na proteiny, protože těch se v potravě rostlinného původu nedostává. Hlad po cukrech lze očekávat spíše u masožravců, kteří mají bílkovin dostatek. Včely však mnozí odborníci nepovažují za typické býložravce, protože pyl je na rozdíl od většiny rostlinných pletiv bohatý na bílkoviny a chudý na sacharidy. Podle posledních výzkumů sehrávají v bilanci živin obsažených v pylu významnou roli také četné bakterie, které se v nasbíraném pylu množí. Pyl s touto bakteriální přísadou se poměrem živin podobá masu ještě více.

Pro larvy zednic jsou sacharidy zvláště vzácné. Tyto samotářské včely neskladují

na rozdíl od včely medonosné med, jenž je klíčovým zdrojem sacharidů. Navíc dávají zednice do pylové zásoby pro své larvy jen velmi málo nektaru. Přitom zednice sacharidy naléhavě potřebují k syntéze tuku nutného pro úspěšnou zimní hibernaci. Včely medonosné, čerpající přes zimu z vytvořených zásob, takovou potřebu syntézy tuků nemají.

Nároky na minerály

Polští vědci Zuzanna a Michał Filipiakovi z přírodovědecké fakulty Jagellonské univerzity v polském Krakově zveřejnili ve vědeckém časopise *Biology* výsledky pokusů testujících nároky larev zednice rezavé na minerální výživu. Sledovali, jaký vliv mají na růst larev stopové prvky sodík, draslík a zinek. Zjistili, že draslík z pylu je nezbytný pro růst larev a pro syntézu vláken kokonů. Nedostatek draslíku staví larvy zednic před dilema, zda použít dostupný draslík k intenzivnímu růstu, nebo zda si tento prvek pošetrít na snování zámotku. V polské studii se také ukázalo, že samčí a samičí larvy mají odlišné nároky na přísun zinku a sodíku. Nedostatek zinku

postihuje především samčí larvy, zatímco k nedostatku sodíku jsou vnímavé více larvy budoucích samic.

V obou studiích vykazovaly larvy zednic speciální nároky na výživu, které odrážejí jejich specifický životní cyklus, jenž je zcela odlišný od životního cyklu včely medonosné nebo čmeláků. Autoři těchto studií proto volají po „doladění našich představ“ o tom, které rostliny by měly být pro podporu samotářských včel vysévány. Vyzývají k návrhu takových směsí semen, ze kterých vzejdou porosty nabízející zednicím a dalším samotářským včelám nutričně vyváženou výživu.

Jaroslav Petr
Foto: Wikimedia

Zdroje:

Alexander J. Austin, James D. J. Gilbert: Solitary bee larvae prioritize carbohydrate over protein in parentally provided pollen. *Functional Ecology* (dostupné on-line) doi: 10.1111/1365-2435.13746
Zuzanna M. Filipiak, Michał Filipiak: The scarcity of specific nutrients in wild bee larval food negatively influences certain life history traits. *Biology* 2020, 9(12), 462

Komůrka zednice rezavé

Ústřední evidence včelařů – hlášení počtu včelstev k 1. 9. 2021

Vážení chovatelé včel, tak jsem tu znovu s informacemi především k hlášení počtu včelstev k 1. 9. 2021. Toto „bombardování“ ohledně hlášení počtu včelstev k 1. 9. souvisí se změnou administrace národních včelařských dotací, kdy od roku 2020 je administrátorem SZIF, který v rámci administrace provádí kontroly žádostí o dotaci 1.D – podpora včelaření proti hlášením v ústřední evidenci včelařů.

Proto vás znovu prostřednictvím tohoto článku informuji o povinnosti zaslat do ústřední evidence včelařů „Hlášení počtu včelstev a umístění stanovišť“ (dále jen „Hlášení“) k 1. 9. 2021. Tuto povinnost vám ukládá vyhláška č. 136/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Roční závěrka včelařů v ústřední evidenci

S podáním hlášení počtu včelstev k 1. 9. vám opět pomůžeme tím, že vám zašleme přehled stanovišť včelstev, což je v podstatě předvyplněné hlášení. Tyto přehledy generujeme v rámci „roční závěrky včelařů“, kterou provedeme **12. 8. 2021**.

V rámci roční závěrky také dochází ke zrušení registrace včelařů, kteří nám za poslední tři roky v řadě nezaslali „Hlášení“ k 1. 9.

Přehled odesíláme v papírové podobě poštou, nebo e-mailem zasíláme kód pro vyplnění hlášení a odkaz na veřejný WEB formulář, pokud od vás máme souhlas k zaslání e-mailem. **Pokud se k vám tento přehled z nějakého důvodu nedoručí, nezbavuje vás to povinnosti „Hlášení“ zaslat.**

Termín odesílání „Hlášení“ do ústřední evidence

„Hlášení“ je o počtu včelstev a umístění stanoviště k 1. 9. Pokud nám bude vaše hlášení doručeno před 1. 9., pak i tak bude do systému zaevidováno až počínaje 1. 9. 2021.

Vyhláška ukládá povinnost hlášení předat do 15. 9. 2021

Ano, my sice nestihneme do 15. 9. zaevidovat všechna přijatá hlášení, ale zaevidujeme je s odpovídajícím datem přijetí. **Dbejte tedy na včasné podání hlášení.**

Mějte nad podáním hlášení kontrolu!

Podat „Hlášení“ je povinnost vás jako včelaře. Nespoléhejte tedy na prostředníky, kteří za vás hlášení podávají, a pokud je to možné, využijte k podání hlášení WEB formulář, který je na adrese <https://eagri.cz/HlaseniVcely>.

Tento způsob hlášení můžete využít, i když jsme vám přehled zaslali poštou.

Hlášení je podáno okamžikem, kdy jej uložíte a můžete si jej i vytisknout (uložit) pro vaše potřeby. **Novinka:** Pokud máte v registraci včelaře evidovanou e-mailovou adresu, pak vám na ni WEB formulář uložené hlášení odešle. Tím máte i potvrzeno podání tohoto hlášení.

Kód k vyplnění hlášení přes WEB formulář

K vyplnění hlášení přes WEB formulář potřebujete vaše registrační číslo včelaře a kód k vyplnění hlášení vygenerovaný pro rok 2021. Tento kód se generuje v rámci roční závěrky a je uveden na přehledu stanovišť včelstev, pokud jsme vám jej zaslali poštou, nebo v e-mailu odeslaném roční závěrkou.

Pokud k vám přehled nebo e-mail nedorazil, nevádí. Tento kód si nově můžete nechat zaslat po provedení roční závěrky prostřednictvím SMS nebo e-mailem z WEB formuláře po vyplnění vašeho registračního čísla včelaře. Případně si kód můžete zjistit u referentky ÚE včelařů (viz Kontakty).

Aktualizace kontaktních údajů

Při vyplnění hlášení zaktualizujte evidované kontaktní údaje (telefonní číslo, e-mailová adresa, kontaktní osoba, doručovací adresa).

Registrace nových stanovišť

Pokud budete mít k 1. 9. nová stanoviště včelstev, zaregistrujte si je před podáním hlášení k 1. 9. K tomu využijte formulář „Hlášení umístění stanovišť“. Učiňte tak

před tím, než provedeme roční závěrku. Pak budete mít nová stanoviště již v přehledu.

Pokud budete hlásit přes WEB formulář, nové stanoviště si přidáte tam a při uložení hlášení mu bude přiděleno i registrační číslo. Opět jedna z výhod tohoto způsobu hlášení. U „papírových“ hlášení nejsme schopni přednostně zaevidovat ta, kde jsou nová stanoviště.

Nové stanoviště si můžete zaregistrovat, i když ještě nemáte včely, ale plánujete je na daném místě k 1. 9. mít.

Registrace nových včelařů

Stejně jako u nových stanovišť doporučujeme novým včelařům se zaregistrovat před provedením roční závěrky. Tím vám bude zaslán přehled stanovišť a budete mít možnost podat hlášení prostřednictvím WEB formuláře.

K registraci nového včelaře slouží formulář „Hlášení počtu včelstev a umístění stanovišť ...“. Ten si vyžádejte na některém z našich pracovišť nebo je ke stažení na stránce <https://www.cmsch.cz/evidence-a-oznacovani-zvirat/vcely/>. A najdete ho také o dvě stránky dále v tomto čísle Včelařství.

!!! Formulář zasílejte podepsaný !!!

V případě zaslání nepodepsaného formuláře vás budeme kontaktovat za účelem doplnění podpisu.

Registrace včelařských kroužků

Včelařský kroužek může být registrován jen jako registrace včelaře, kterým je zřizovatel toho kroužku (škola, obec, ...).

Pokud je zřizovatelem kroužku ZO ČSV a tato sama má i svá stanoviště včelstev, pak bude registrována jen jednou a stanoviště včelstev budou registrována pod registrací té ZO.

Registrace včelařů na základě IČ

Registrace včelaře jako fyzické osoby podnikatele je možná jen v případě, že je tento podnikatel registrován v „evidenci zemědělských podnikatelů“ (v EZP). Vyhledání v této evidenci je k dispozici zde: <https://portal.mze.cz/ssl/app/SZR/EZP>.

Parcelní čísla u stanovišť včelstev

Parcelní čísla uváděná u stanovišť včelstev jsou ověřována proti číselníku parcel katastru nemovitostí. Může se stát, že parcelní číslo, které bylo v roce 2020 ověřené, se v roce 2021 při kontrole roční závěrkou ne-

najde, nebude ověřeno. Může to být např. z důvodu přečíslování parcel při dělení nebo z jiných důvodů.

Na neověření parcelního čísla vás v zasláném přehledu upozorňujeme. Věnujte tomu tedy pozornost a při podání hlášení neověřené parcelní číslo opravte.

Stejně tak věnujte pozornost parcelnímu číslu při registraci nových stanovišť nebo při registraci nového včelaře. Parcelní čísla vyplňujte aktuálně platná.

Upozorňuji na to, že při podávání hlášení přes WEB formulář nebude hlášení uloženo (podáno), pokud je v záznamu stanoviště neověřené parcelní číslo. V tom

případě si dohledejte správné parcelní číslo a to u záznamu stanoviště opravte. K vyhledání parcelního čísla lze využít stránek ČÚZK (<https://nahliznidokn.cuzk.cz/>) nebo veřejný registr půdy MZE (<http://portal.mze.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>).

Podávání hlášení prostřednictvím e-mailu

Ano, hlášení je možné zaslat i na e-mailovou adresu uevcely@cmsch.cz. Pokud máte možnost komunikovat elektronicky, zvažte prosím možnost vyplnění hlášení přes **WEB formulář**. Věřte, že je to mnohem jednodušší a rychlejší.

Novinka: ověření stavu podání hlášení

Pro včelaře, kteří zasílají hlášení poštou, nebo e-mailem, bude v letošním roce nově možné si přes Web formulář zjistit i stav podání hlášení k 1. 9.

Po zadání registračního čísla včelaře se načte informace, zda je hlášení na ČMSCH

již **přijato** (eviduje se datum přijetí) a čeká na zpracování. Případně se zobrazí informace, že bylo hlášení již **zpracováno** a kolik je hlášeno včelstev.

Kontakty

V případě dotazů k registraci včelařů nebo stanovišť se obraťte na referentku ÚE včelařů, paní Evu Zelenkovou, tel.: 257 896 210, e-mail: uevcely@cmsch.cz, nebo se obraťte na naši informační službu, tel.: 257 896 212, 257 896 335, 257 896 264.

Libor Nožina
vedoucí odboru ústřední evidence

Českomoravská společnost chovatelů

Informační služba ústřední evidence
(stav ke dni 1. června 2021)

Upozorňujeme, že pracoviště Hradec Králové bylo přesunuto do Pardubic.

Pracoviště/sídlo kanceláře	Přímá linka	Mobil	Fax	E-mail
Ústřední evidence včel Hradištko				
Zelenková Eva	257 896 210		257 740 613	uevcely@cmsch.cz
Informační služba Hradištko		724 277 447	257 740 613	
Braná Michaela	257 896 335			brana@cmsch.cz
Kropáčková Vilma	257 896 212			kropackova@cmsch.cz
Schejbalová Věra	257 896 264			schejbalova@cmsch.cz
Rabiňáková Martina	257 896 335			rabinakova@cmsch.cz
Regionální pracoviště				
Pelhřimov - Šimůnková Hana, Dis. (budova Státního pozemk. fondu) U Stínadel 1317, 393 01 Pelhřimov	565 333 527	724 029 680		vysocina@cmsch.cz
Plzeň - Bc. Šárka Lazebníková Slovanská alej 28, (kancelář K319), 326 00 Plzeň	377 918 734	724 149 619		plzen@cmsch.cz
Pardubice - Ing. Relichová Monika Boženy Němcové 231, 530 02 Pardubice	466 614 203	724 171 227		pardubice@cmsch.cz
Brno - Ing. Fialová Zdeňka Popelova 53, 620 00 Brno-Tuřany	541 214 047	602 292 572		brno@cmsch.cz
Opava - Ing. Dratvová Dana (budova společnosti Kupra), Slavkovská ul. 39, Opava-Jaktař, 747 07 Opava	553 777 468	602 132 615		opava@cmsch.cz
Přerov - Mgr. Dorňáková Martina Wurmova 606/2, 750 02 Přerov	581 735 068	606 720 963		prerov@cmsch.cz

Zeptali jste se...

Prosím o radu. Včelař má 120 produkčních včelstev splňujících podmínky pro příznání dotace 1.D. Vedle toho má 40 oddělků s rezervními matkami a pro prodej. Tyto oddělky uvedl do stavu a zaplatil za ně členské příspěvky. Zároveň do ústřední evidence včelstev na Hradištko nahlásil 160 včelstev. Vztahuje se na něj režim pro zájmového včelaře (120 produkčních včelstev), nebo režim pro komerčního včelaře (celkem 160 včelstev)?

V. N.

Je třeba si uvědomit následující pravidla:
1. Vyhláška č. 136/2004 Sb. v § 2 Základní pojmy písm. n) uvádí následující definici včelstva: Včelstvem se rozumí společenstvo včel, schopné přezimovat, které plně obsedá nejméně sedm plástů rámkové míry 39 × 24 cm; odlišná míra rámků se přepočítává.

Protože chovatel do ÚE nahlásil 160 včelstev, lze se domnívat, že i těch 40 oddělků obsedalo nejméně sedm plástů. Jinak by se jednalo o porušení uvedeného ustanovení chovatelem.

2. Dále je třeba se vypořádat s tím, za jakých podmínek lze žádat o dotaci 1.D. Podmínky dotačního programu 1.D. Podpora včelařství říkají,

– že konečným příjemcem je podle odst. 4 mimo jiné chovatel včel, který chová více než 150 včelstev (profesionální chovatel včel), podpora mu bude poskytnuta v režimu de minimis.

– že zazimovaným včelstvem se podle odst. 6 písm. b) pro účely této podpory

rozumí plnohodnotné včelstvo schopné přezimovat, které plně obsedá nejméně sedm plástů rámkové míry 39 × 24 cm (odlišná míra se přepočítává) a evidované v ústřední evidenci včel na chovatele podle vyhlášky č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem (dále jen „ústřední evidence“).

Z uvedených pravidel vyplývá, že příjemce dotace v režimu de minimis je ten chovatel, který chová více než 150 včelstev. A to chovatel splnil tím, že do ÚE nahlásil 160 včelstev. To, na kolik nakonec dotaci žádá, není podstatné a rozhodující. Včelaři mnohdy plnohodnotná včelstva označují za zásobní, za oddělky. Takže to, že počet včelstev 160 nahlásil do ÚE, je proto, že

Pokud člen kontrolní komise změni svou mateřskou základní organizaci, pak už není členem té původní ZO a měl by ukončit i svou funkci v jejím orgánu

definici včelstva splňovala. V pořádku je i to, že o dotaci 1.D. chovatel požádal jen na 120 včelstev, ač jde o včelaře s počtem včelstev nad 150. Požádat o dotaci je právo, nikoli povinnost. Avšak ve smyslu definice konečného příjemce je chovatelem s více

než 150 včelstev, a tudíž podléhá režimu de minimis bez ohledu na to, na kolik včelstev žádá dotaci 1.D.

Kdyby tomu tak nebylo, a rozhodoval by počet včelstev, na který se žádá dotace, docházelo by k obcházení povinnosti podřídit se režimu de minimis.

Chtěl bych se zeptat na čerpání dotací. Včelařil jsem se svým otcem. Letos v únoru zemřel na Covid-19. Jsem členem svazu, ale neměl jsem na sebe napsaná žádná včelstva, to měl otec. Po jeho smrti jsem nakoupil medomet a úly. Mohu na ně uplatnit nějakou dotaci, když jsem ty včely vlastně zdědil? U dotací narážím na problém, že nejsem veden jako chovatel, pouze jako člen. Chovatel byl otec. Mohu v této věci něco dělat?

J.H.

Vážený příteli, jednou z podmínek čerpání, ať již dotace 1.D. nebo unijní dotace, je vaše evidence jakožto chovatele včel v Ústřední evidenci u Českomoravské společnosti chovatelů, a.s. To, že jste včelstva zdědil, z vás nedělá chovatele, který splňuje podmínky uvedených dotací.

Pouze v jediném případě máte právo na dotaci, a to tehdy, když o dotaci ještě žádal otec. Než však mohla být dotace vyplacena, otec zemřel a vy jste oprávněným dědicem.

Prosím o velmi stručné vyjádření k našemu rozdílnému názoru (s jednatelem) k otázce: Může vykonávat funkci předsedy KK v původní ZO člen, který přestoupil a je již členem jiné ZO?

J.N.

Naše stanovy tento případ výslovně neupravují. Pokud člen kontrolní komise této ZO změni svou mateřskou základní organizaci, pak už není členem té původní ZO a měl by ukončit i svou funkci v jejím orgánu. A pokud tak neučiní, měla by jej odvolat členská schůze. Podle mého názoru není správné, aby člen jiné ZO kontroloval činnost ZO, jejímž členem už není. Ale stanovy neupravují vše, co je jasné, vžitě a nikdo o tom nepochybuje.

Ještě nedávno stanovy výslovně neupravovaly to, že funkcionářem svazu musí být jeho člen. A pak jsme zjistili, že se tak někde děje. Že je do orgánu svazu zvolena osoba, která členem není, není proto vázána jeho předpisy, neplatí členské příspěvky a přitom rozhoduje.

Mgr. Jarmila Machová

*Objektivem
Paula Cimale*

Výňatky z výročních zpráv SVS a SZPI za rok 2020

Dne 30. 4. 2021 byla zveřejněna Výroční zpráva SZPI a 25. 5. 2021 Výroční zpráva Státní veterinární správy, obě za rok 2020. Činnost obou správ stejně jako fungování jiných institucí v České republice i ve světě v loňském roce výrazně ovlivnila celosvětová pandemie viru covid-19.

Nás samozřejmě zajímaly informace SVS o výsledcích monitoringu medu, o stavu nebezpečných nákaz včel, o úhynech včel v důsledku nákaz a v důsledku aplikace přípravků na ochranu rostlin (POR) a vedle toho i výsledky kontrol medu a medoviny v rámci činnosti SZPI.

Státní veterinární správa

Monitoring reziduí a kontaminantů (cizorodých látek)

SVS řešila v roce 2020 celkem 102 případů v rámci monitoringu reziduí a kontaminantů, které byly důvodem pro hlášení do systému rychlého varování pro potraviny a krmiva, tj. systému RASFF. Nejvíce notifikací se týkalo nálezů salmonel v drůbežím masu (65 případů), přičemž maso bylo v 95 % původem z Polska, nebo bylo v Polsku zpracováno. Zastoupení medu v komoditách v rámci nevyhovujících notifikací RASFF bylo pouze jedním vzorkem. Celkem úřední veterinární lékaři provedli odběr 140 vzorků medu.

Nákazy zvířat a ochrana jejich zdraví

Nejčastějším zdravotním problémem českých včelstev je mor včelího plodu (MVP). V roce 2020 bylo v České republice potvrzeno celkem 108 ohnisek moru včelího plodu. Ve srovnání s předchozím rokem jde o mírný pokles v počtu nově vyhlášených ohnisek za rok. V roce 2020 byl zaznamenán nejvyšší počet ohnisek v krajích Moravskoslezském, Olomouckém a Vysočina.

V roce 2020 byl na stanovištích včel v Libereckém a Královéhradeckém kraji prokázán výskyt hniloby včelího plodu. Celkem bylo za rok 2020 vyhlášeno pět ohnisek hniloby včelího plodu, přičemž všechny případy nákazy se vyskytly v okresech Semily a Trutnov.

V roce 2020 bylo hlášeno celkem 82 případů hromadných úhynů včel v 11 krajích a 34 okresech. Ve srovnání s rokem 2019, kdy SVS registrovala celkem 172 hlášení o úhynech včelstev ve 47 okresech, jde o značný pokles.

Celkem 66 případů bylo hlášeno jako úhyny nad limit stanovený ve vyhlášce č. 18/2018 Sb., o veterinárních požadavcích na chov včel a včelstev a o opatřeních pro předcházení a zdolávání některých

nákaz včel a o změně některých souvisejících vyhlášek (tj. více než 25 % z počtu včelstev evidovaných v ústřední evidenci k 1. září předcházejícího roku na daném stanovišti).

Případů úhynů včel hlášených jako podezření na otravu POR bylo v roce 2020 celkem 16; pouze u jednoho z těchto případů byla potvrzena souvislost mezi úhynem včel a aplikací přípravku na ochranu rostlin. Ve srovnání s minulými roky, kdy bylo v roce 2016 z 22 hlášených otrav 8 prokázáných, v roce 2017 ze 14 hlášených otrav 8 prokázáných a v roce 2018 z 15 hlášených otrav 4 prokázáných, jde o příznivý vývoj.

V roce 2020 bylo hlášeno 82 případů hromadných úhynů včel v 11 krajích a 34 okresech

V rámci legislativy bylo hlavním úkolem SVS v roce 2020 zpracování a projednávání novely zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Po vypořádání uplatněných připomínek byl návrh dne 9. 11. 2020 Ministerstvem zemědělství odeslán Úřadu vlády a následně projednán v pracovních komisích Legislativní rady vlády. Vláda předložila sněmovně návrh zákona 8. 2. 2021. Dosud se čeká na schválení.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Z pohledu jednotlivých komodit byla nejvyšší procenta nevyhovujících šarží zjištěna u škrobu a škrobových výrobků (85,7 %), čokolády a cukrovinek (69,1 %), dehydratovaných výrobků, tekutých ochucovadel, dresinků, soli a hořčice (59,7 %), přídatných a aromatických látek (52,9 %) a nealkoholických nápojů (47,8 %). U medu byly zjištěny nevyhovující šarže ze 17,5 %.

Kontroly medu

V roce 2020 bylo v rámci běžných kontrol odebráno 42 šarží medu, u 17 z nich byla jako země původu uvedena ČR, u 15 šarží šlo o „směs medů ze země EU a země mimo EU“, u jedné šarže o „směs medů ze země EU“ a u dvou šarží o „směs medů ze země

mimo EU“. U ostatních šarží byly uvedeny jiné konkrétní země, než je ČR (Slovensko, Maďarsko, Ukrajina, Nový Zéland). U dvou šarží se jednalo o směs medů, které pocházely z více zemí a všechny země byly uvedeny na etiketě. U 18 odebraných šarží byla jako země výroby uvedena ČR, u dvou šarží nebyla země výroby uvedena, u 22 šarží byl med vyroben mimo území ČR (v Německu, na Slovensku, ve Francii, ve Velké Británii, na Novém Zélandu a v EU).

Z celkového počtu odebraných šarží jich nevyhovělo sedm. Ve dvou případech ještě nebyly v době zpracování zprávy k dispozici výsledky všech rozborů. U nevyhovujících šarží byla ve dvou případech na obalu uvedena jako původ medu ČR, ve třech případech šlo o „směs medů ze země EU a ze země mimo EU“, v jednom případě se jednalo o „směs medů ze země mimo EU“ a v jednom případě o med z Nového Zélandu. Ze sedmi nevyhovujících šarží byly dvě vyrobeny v ČR, tři ve Velké Británii, jedna na Slovensku a jedna ve Francii. U jedné šarže byla zjištěna příliš nízká aktivita enzymu diastáza, u pěti šarží byl zjištěn nadlimitní obsah hydroxymethylfurfuralu (HMF), u jedné šarže medovicového medu nevyhověla vodivost.

Kontrola medoviny

Kontrola obsahu sladidel proběhla v ostatních alkoholických nápojích, ovocných vínech, medovině, cideru a pivu. Cílem ústředně řízené kontroly bylo prověřit přítomnost přídatných acesulfam K, aspartam, sacharin do ostatních alkoholických nápojů, ovocných vín, medoviny, cideru, piva a míchaných nápojů z piva. Do těchto výrobků se uvedená sladidla podle nařízení (ES) č.1333/2008, o potravinářských přídatných látkách buď vůbec přidávat nemohou (ovocné víno, medovina, pivo jiné než nealkoholické a tmavé), nebo je použít lze ve stanoveném množství a v tom případě musí být použita sladidla deklarována na obalu (ostatní alkoholické nápoje, cider, nealkoholické pivo, tmavé pivo, nápoje na bázi piva).

Byla provedena kontrola 20 šarží výrobků – 2× ostatní alkoholický nápoj, 4× ovocné víno, 6× medovina, 4× cider, 2× pivo a 2× míchaný nápoj z piva. Všechny kontrolované šarže byly vyhodnoceny jako vyhovující.

Mgr. Jarmila Machová

Jak se pastí s fotopastí

Zabezpečení včelnice fotopastí

Již delší dobu mám včelnici zabezpečenou pomocí GPS čidel s otřesovými a teplotními senzory. Výhodou těchto čidel je neustálá informovanost o poloze úlu. Čidlo také ihned posílá SMS v případě detekce opakovaných vibrací. Tuto technologii pak kombinuji s fotopastí.

Čidla mám umístěna přímo mezi plásty v úlech po celé včelnici. Bohužel je však cena těchto čidel dost vysoká, a tak pro běžného včelaře není příliš reálné mít je v každém úlu. Roční cena pronájmu tohoto čidla činí čtyři tisíce korun. Naproti tomu provozní náklady jsou takřka nulové – dobíjení přibližně jednou za šest měsíců se dá označit jako položka doslova za několik haléřů.

Jako doplňkové zabezpečení včelnice k těmto čidlům jsem proto zvolil fotopast. Na konkrétní znače ve výsledku nesejde, protože trh je plný fotopastí různých parametrů a kvalit, takže si každý včelař může vybrat podle svých potřeb, možností a podmínek.

Moje fotopast má infračervené čidlo pohybu, noční neviditelný přísvit, obrazový snímač v kvalitě Full HD a GSM modul. K pasti jsem si pak ještě přikoupil microSD kartu o kapacitě 32 GB, aby bylo získané snímky kam ukládat, a dále pak ještě SIM kartu operátora, který má v dané lokalitě slušný signál, kovový ochranný box a lanový zámek.

Fotopast je napájena osmi články typu AA. Dodavatelem mi byly doporučeny lithiové, které hodně vydrží. Mně vydržely tři měsíce. Na základě toho jsem se tedy rozhodl ke koupi 6V akumulátoru s kapacitou 12 Ah, přičemž tato kombinace by měla fotopast vydržet déle než rok.

A protože jedna známá lidová moudrost říká, že každá sranda něco stojí, tak zde

uvádím celkové náklady po jednotlivých položkách.

Fotopast	8 490 Kč
Ochranný kovový kryt	790 Kč
Lanový zámek	490 Kč
MicroSD karta 32 GB	380 Kč
SIM karta + kredit	300 Kč
Baterie AA lithiové - sada 8 kusů	390 Kč
Akumulátor 6 V 12 Ah	390 Kč
Celkové pořizovací náklady	11 230 Kč

Provozní náklady pak jsou opět prakticky zanedbatelné. Dobít jednou za rok akumulátor stojí opět pár haléřů a k tomu je potřeba jednou ročně za 300 korun dokoupit mobilní datový kredit na SIM kartu.

Fotopast lze nastavit do různých režimů: snímání jednotlivých fotek, snímání sekvencí tří fotek nebo třeba snímání videa různé délky. Zvolil jsem jednotlivé fotografie, a to proto, abych ušetřil za datové přenosy.

A jak to celé pracuje? Pokud se před fotopastí pohybuje nějaký objekt vyzařující teplo, fotopast ho vyfotí, snímek uloží na kartu a obratem ho posílá na určený e-mail. V e-mailové schránce pak mám nastavena upozornění do SMS na mobil. Navíc se dá do fotopasti poslat SMS příkaz, aby vyfotila snímek a ten následně odeslala.

Fotopast jsem umístil do včelína naproti dveřím, takže každý návštěvník, který ote-

vře dveře, je ihned zvěcněn. Před příchodem do včelína se však fotopast dá pomocí SMS příkazu vypnout, aby zbytečně nefotila každý pohyb při práci.

Někdy ovšem pošle fotopast snímek takřka jen tak pro nic za nic. Ale v těchto případech předpokládám, že se před ní mihl nějaký ptáček nebo myška. Každopádně je bez debat lepší, když citlivě reaguje na každý pohyb, než kdyby jí někdy něco důležitého uniklo.

Roční provozní náklady fotopasti ve výsledku vycházejí mnohem lépe než u otřesového čidla, ale její nevýhodou je bohužel skutečnost, že v případě odvezení úlu už nezjistíme jejich polohu. Proto se mi jako vhodná jeví právě kombinace fotopasti s GPS čidly.

-fkt-

Pozvánka na XXII. mezinárodní konferenci zlepšovatelů a vynálezců

XXII. konference zlepšovatelů a vynálezců spojená s mezinárodní včelařskou výstavou se koná ve dnech 8. – 9. 10. 2021 v Trenčíně na Výstavišti Expo Center. Současně probíhají výstavy zahrádkářů Jahrada 2021 a Hurá do zahrady.

Pořadatelem je Slovenský zväz včelárov ve spolupráci s Českým svazem včelařů. Konference se uskuteční pouze v případě příznivé epidemiologické situace související s nákazou Covid-19.

Ústředním heslem akce je **Výzkum, vzdělávání, praxe = inovace ve včelařství**.

Výstava zlepšovatelů, vynálezců, prodejců a výrobců včelařských potřeb se koná od pátku 8. 10. 2021 do soboty 9. 10. 2021. Konference zlepšovatelů se koná 9. 10. 2021.

Harmonogram:

7. 10. 2021

- 08:00 – 17:00 Instalace exponátů

8. 10. 2021

- 09:00 – 17:00 Výstava
- 10:00 Zahájení výstavy

9. 10. 2021

- 09:00 Zahájení odborné konference

Odborná konference:

- 09:05 – 10:30 **Plemenářská práce a chov matek**
Ing. Ján Kopernický, PhD.,
jankoliptov@gmail.com, +421 902 723 528
- 10:35 – 12:00 **Včelí produkty, získávání, zpracování a apiterapie**
Ing. Zuzana Juríčková, PhD.,
jurickova@bardata.sk, +421 905 436 414
- 12:05 – 13:30 **Choroby a nákazy včelstev**
ng. Dalibor Titěra, CSc.,
titera@beedol.cz, +420 607 985 393
- 13:30 – 15:00 **Včelařská zařízení, pomůcky a ošetřování včelstev**
Dr. Ing. František Kamler,
kamler@beedol.cz, +420 220 940 480
- 15:05 – 16:30 **Profesionální včelaření**
Ing. Jaroslav Gasper,
JGasper@seznam.cz, +421 903 864 025

9. 10. 2021

- 11:00 Vyhlášení výsledků soutěže

Odborná témata konference:

1. Plemenářská práce a chov matek
2. Včelí produkty, získávání, zpracování a apiterapie
3. Choroby a nákazy včelstev
4. Včelařská zařízení, pomůcky a ošetřování včelstev
5. Profesionální včelaření

Na konferenci je možno přihlásit referáty o délce cca 15 minut nebo postery (plakáty) o maximálních rozměrech 80 × 100 cm. Pro přednášející bude k dispozici dataprojektor. Přihlášky referátů a posterů na konferenci pošlete na sekretariát SZV sekretariat@vcelari.sk nejpozději do 15. 9. 2021.

Soutěžní kategorie pro zlepšovatele:

1. Zařízení využitelná pro hobby včelaře
2. Zařízení využitelná pro profesionální včelaře
3. Audiovizuální a knižní publikace na téma včelařství
4. Dekorativní předměty ze včelích produktů

Přihlášky zasílejte do 15. 9. 2021 na e-mailové adresy sekretariat@vcelari.sk a milan.janco61@gmail.com.

Pro jednotlivé exponáty budou k dispozici výstavní kóje o rozměrech 2 × 2 metry. Dodání výstavních exponátů a jejich instalace proběhne 7. 10. 2021. V případě speciálních požadavků (např. větší prostor, připojení elektrické energie) je nutné s dostatečným časovým předstihem informovat sekretariát SZV.

SZV vystavovatelům hradí náhradu za cestovní výdaje spojené s výstavou a také ubytování podle pravidla jeden exponát = jedna úhrada cestovního + jedno ubytování.

Vítězné exponáty budou oceněny. Aby byl exponát vybrán na výstavu, musí splňovat tyto požadavky: nový nápad, usnadnění práce se včelstvy, efektivita a celkový přínos.

Na výstavu a do soutěže nelze přihlásit exponát, který už byl vystaven na minulých výstavách. Tito vystavovatelé nebudou moci na výstavním stánku provozovat ekonomickou činnost, tedy prodávat výrobky.

Výrobci, vystavovatelé a obchodníci se včelařskými pomůckami a zařízeními si mohou pronajmout prodejní plochu za zvýhodněných podmínek přímo u EXPO Center, a.s., v Trenčíně.

Kontakt:

Bc. Henrieta Dunčková
Tel: +421/32/ 7704 325, Mobil: +421/ 915 771 269
Fax: +421/32/ 7704 324, dunckova@expocenter.sk

Adresa výstaviště:
EXPO CENTER a.s.
K výstavisku 447/14
911 40 Trenčín
Slovenská republika

Ubytování:
www.booking.com/
Trencin-Hotely

Poslední ročník Mezinárodní konference zlepšovatelů a vynálezců se konal v roce 2018 v Olomouci

Ing. Milan Rusnák
předseda SZV

Včelařská výstava na Národní výstavě hospodářských zvířat v Brně a soutěž medovin 2021

Vážení přátelé, všichni víme, jak je těžké v době koronavirové plánovat a uskutečnit jakoukoliv větší včelařskou výstavu. Přesto máme dobrou zprávu, že vás můžeme pozvat na včelařskou výstavu, která se uskuteční ve dnech 5.–8. 9. 2021 v rámci Národní výstavy hospodářských zvířat a veletrhu ANIMAL TECH na brněnském výstavišti.

Výstava tentokrát potrvá od neděle do středy. Zatím se předpokládá umístění do výstavních pavilonů P a F, ovšem bližší podrobnosti budeme ještě upřesňovat, jakmile budou známy. Proto prů-

běžně sledujte i aktuality na stránkách www.vcelaribrno.cz.

Po celou dobu výstavy se můžete těšit na vystavovatele včelařských pomůcek a vybavení z naší republiky i ze zahraničí.

Více informací o akci najdete na webu brněnského výstaviště na adrese www.bvv.cz.

Národní výstava v Brně je největší přehlídkou živočišné produkce v České republice. Přes 800 kusů zvířat – skotu, ovcí, koz, prasat a koní – je předvedeno v Národních šampionátech, přehlídkách a hodnoceních za účasti českých i mezinárodních porotců.

V rámci včelařské výstavy proběhne také vyhlášení vítězů soutěže Medovina roku 2021 a rovněž tradiční ochutnávka jednotlivých soutěžních vzorků.

Vzorky svých medovin můžete přihlásit v níže uvedených kategoriích, přičemž se soutěže můžete zúčastnit i ve více kategoriích současně.

Domácí medovina
přírodní
bylinná
ovocná
barikovaná

Profesionální medovina
přírodní
bylinná
ovocná
barikovaná

Přihlášku spolu se vzorkem minimálně dvou litrů medoviny zašlete prosím na adresu:

**Textilní zkušební ústav
Cejl 12
602 00 Brno**

Medovinu popište svým jménem, adresou, e-mailem a telefonním číslem. Uveďte rovněž název medoviny, zda se jedná o medovinu přírodní, bylinnou, nebo ovocnou, případně uveďte i její ročník. Vzorek musí být vyroben pouze přírodní cestou, nesmí být dobarven ani dolihován. Zasláný vzorek musí být doplněn prohlášením, že se jedná o vlastní výrobek přihlašovatele. Termín doručení medoviny je stanoven na 25. 7.–5. 8. 2021.

Aktuální informace a další podrobnosti k soutěži najdete na webu www.soutezmedovin.cz.

Všechny soutěžní vzorky medovin budou vystaveny při bezplatných ochutnávkách během včelařské výstavy.

Každý účastník soutěže obdrží jako pozornost **vstupenku na výstavu zdarma** (kód bude zaslán e-mailem).

Přijďte se podívat na novinky v oboru včelařství a podiskutovat s předními výrobci a prodejci o tom, co vás zajímá.

Ochutnávka soutěžních medovin na Národní hospodářské výstavě v roce 2019

Předávání cen vítězům soutěže Medovina roku 2019

Marek Linger (mlinger@volny.cz, tel.: 777 576 687)

Ze života malé základní organizace

V březnovém čísle Včelařství jsem se zamyslel nad několika úryvky jednotlivých článků. Nedalo mi to nechat bez povšimnutí, a tak si dovolím na některé reagovat.

Nemyslím, že se vždy všichni shodneme ve všem, ale jsou okamžiky, kdy by to tak mělo být. Jsou věci, které bychom měli považovat za dané a nediskutovat o nich. Následující slova však nejsou ani návodem, jak ve vašich organizacích pracovat. Co se osvědčilo nám, u vás fungovat nemusí. Možná se vám tedy něco z našich zkušeností bude hodit, možná mě budete za některé myšlenky zatracovat, ale takový už je život.

Chtěl bych zareagovat na dva momenty. Jedním je výběr příspěvků a druhým pak zhoršující se situace se zdravotním stavem včelstev. Než si dovolím pár slov k oběma těmto momentům, využiji myšlenku Pavla Cimaly z článku o plemenné populaci. Ztožňují se s jeho slovy o tom, že je dnes módou neřídít se zákony a předpisy, ale dělat si vše po svém. Jistě se mnozí z nás setkali s někým, kdo se pochlubil, že chová jiné plemeno než včelu kraňskou. Jistě se někdo zhlédne v chovu včel bez jakéhokoliv léčení.

Začnu výběrem příspěvků. Možná se o to přit, ale jsou-li daná pravidla, je dobré je dodržet. A jde to. Je to jen způsob komunikace v ZO. Když jsme v září na členské schůzi vybírali žádosti o 1.D, navrhli jsme členům, že vybereme i příspěvek 300 Kč a příspěvek na svépomocný fond. Nejbolestivější je to pro členy bez včelstev, ale tam nemá vliv termín výběru. Má-li někdo tři nebo čtyři včelstva, představuje vybírání poplatku asi 2 kg prodaného medu. Když jsme toto předložili členům, bez jediné připomínky to všichni schválili a zaplatili. Tím jsme mohli v prosinci platbu za celou organizaci provést.

Letos v březnu jsme vypláceli dotaci. Vzhledem k současné situaci jsme členům rozeslali e-mail s tabulkou, co již zaplatili, kolik kdo má dotace a kolik má platit jako

příspěvek pro ZO, platbu za odebraný Formidol a poplatek za léčení. Všichni výpočet odsouhlasili. Všechny informace komunikujeme e-mailem a tři členové, kteří internet nemají, mají svého patrona, který jim vše předává.

Nakonec tedy zbylo, aby pokladník pro každého připravil obálku s vyplácenou částkou a na ni nalepil rádek z tabulky s výpočtem pro konkrétního včelaře. Výplata proběhla v garáži, kam si členové jednotlivě přicházeli. Stačilo přistoupit ke stolku, dvakrát se podepsat a převzít obálku. Trvalo to necelou hodinu. Nakonec asi není důležité, zda se vyplácí hotovost, nebo převodem na účet. Co se vám osvědčí, to je pro vás nejlepší. Jen jedno je jisté: čím větší ZO, tím je vše pro funkcionáře náročnější. Ale při dobré vůli a komunikaci se členy jde vše zabezpečit i v současné situaci.

Druhou diskutovanou věcí je léčení a zdravotní stav včelstev. Zase jsou mezi námi včelaři, ale věřím, že jich není mnoho, kteří vidí každý předpis a nařízení za omezování demokracie a zásah do života. Mnozí z nás nechápou uvolnění léčení, které nastalo změnou zákona, kdy si každý rozhodne o tom, jak léčit, nebo třeba i neléčit. Předpisem definovanou povinnost starat se rádně o včelstva, si může každý nastavit po svém. Doba, kdy bylo vše dáno veterinárním předpisem, je minulostí a nechci polemizovat o kvalitě práce a znalosti této problematiky tvůrců zákonů. Ale v naší organizaci již řadu let máme zavedenu praxi léčení vycházející z dob minulých, kdy nám včelaři z okolních zemí záviděli, jak se u nás léčí a jaké máme výsledky. Schválili jsme si, že budeme pokračovat v tom, co se v minulosti osvědčilo.

Každý rok VČS schvaluje v plánu práce a usnesením členy zavazuje k několika

krokům v ošetřování. ZO objednává formidolové desky na počet včelstev a každý si desky odebere a po vytočení přeléčí. Toto necháváme na zodpovědnosti každého člena. Ale pokud desku zaplatím, asi ji použiji. Podzimní léčení již řadu let provádíme třikrát ošetřením aerosolem. Provádí jej jeden ze dvou léčitelů za přítomnosti včelaře. Léčení je rychlejší a pro léčitele pohodlnější než fumigace. Ale to je věc názoru. Pokud se s členy domluvíme, že je tento postup nejlepší, a členové to respektují, tak na to nepotřebujeme žádný předpis. Je to jen otázka využití toho, co se osvědčilo v minulosti. Tolik k tomu, jak se to osvědčilo u nás. Ale v každé ZO se musí činnost odvíjet podle místních podmínek.

Závěrem bych chtěl jen vzpomenout, že v minulosti byli včelaři v očích okolí milovníci přírody a přátelští lidé. Včelky chovali pro své potěšení a radost. Přispívali tím ve svém okolí k větším výnosům z polí a zahrádek a svým známým dodávali vysoce kvalitní med. Bohužel změny ve společnosti vedou i ke změnám v naší činnosti. Setkáváme se s tím, že se do včelaření pouštějí jedinci s myšlenkou, že prodejem medu zbohatnou. Věřím, že je jich jen malý počet a zájmoví včelaři i velkovčelaři věnují svým včelám vše, co je třeba, a mají k nim srdečný vztah.

Zcela jistě se najde řada těch, kteří se mnou nesouhlasí. Ale snad se najdou i ti, pro které budou naše zkušenosti motivací k nějaké změně. My se také zajímáme o zkušenosti z jiných ZO a hodnotíme, zda by byly v našich podmínkách přínosem. Proto přeji jen to dobré všem, pro které jsou včely součástí radosti a jsou jejich dlouhou láskou. A těm, pro které jsou jen vidinou příjmů bez vztahu ke včelám, bych popřál, aby prohlédli a našli si jinou oblast činnosti, která jim jistě přinese větší zisky i uspokojení.

Zdeněk Lenčuk
jednatel ZO Žacléř

Kdo si hraje, nezlobí

Už druhým rokem jsme měli možnost toto pořekadlo potvrdit dne 5. 6. 2021 na Dětském dni, který společně zorganizovaly obce Horní Lomná a Dolní Lomná. Vše se odehrávalo ve sportovním areálu na fotbalovém hřišti v Horní Lomné, kde kromě soutěží byla připravena řada atrakcí, na kterých se děti mohly doslova vyřádit.

Na skákací hrad nebo nafukovací lezeckou stěnu si děti musely vystát frontu, stejně jako na malování na obličej. Sbor dobrovolných hasičů pro návštěvníky připravil doslova „ohnivý zásah“ i s podrobným výkladem rizik a s ukázkou techniky, kterou používají třeba při vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel.

Dětský den letos navštívilo více než 500 návštěvníků, z toho 211 dětí, které si svůj svátek dokonale užily. Byla to po dlouhé době první společenská akce, které se po rozvolnění vládu nařazených koronavirových omezení mohl zúčastnit větší počet lidí. Vedení obce zajistilo i bezplatné antigenní testování návštěvníků, které prováděl a potvrzoval přítomný lékař a zdravotník

sestra. K dispozici byly i nezbytné respirátory. Lomňanské děti dostaly při prezenci sportovní šátek s textem „Jsem Lomňan“ a poukázky na občerstvení – párek v rohlíku a zmrzlinu, které si mohly v průběhu celého dne vyzvednout a zkonsumovat.

Členové naší ZO ČSV Dolní Lomná se spolupodíleli na této vydařené akci, k jejímuž zdárnému průběhu nemalou měrou přispělo i téměř letní počasí. Pro návštěvníky jsme připravili spoustu včelařských propagačních materiálů, nabídku medu, propolisu a pylu, různé druhy ručně vyráběných svíček a ozdob ze včelího vosku a také medové pečivo. Na závěr Dětského dne si na své přišli i dospělí návštěvníci, kteří měli možnost ochutnat různé druhy

medoviny nejen z našeho kraje, ale i z jiných oblastí naší republiky.

Pokud děti chtěly získat odměnu, musely absolvovat celkem deset disciplín, ve kterých si mohly ověřit svůj um, obratnost, přesnost i znalosti. U našeho včelařského stanoviště si splnily dvě z nich. Tou první byl vědomostní kvíz, který větší dítky zvládla bez nápovědy, zatímco těm menším pomáhali rodiče a občas se to neobešlo ani bez úsměvných poznámek z řad rodičů ve stylu „tak to jsem o včelách opravdu nevěděl“. Druhou disciplínou bylo nafukování balónek, kde děti mezi sebou soutěžily, kdo nafoukne balónek více a dříve, což vyvolávalo salvy smíchu a pestré balonky létaly po celém hřišti.

Odpovídali jsme na spoustu dotazů týkajících se včelaření i včelích produktů. Byla to pro nás příležitost seznámit děti a nevčelařskou veřejnost se včelařením a věříme, že se i díky tomu někdo z návštěvníků rozhodne rozšířit a hlavně omladit naši členskou základnu.

Chtěli bychom poděkovat vedení obce Horní Lomná za skvělou organizaci této akce, členům SSK Dolní Lomná a jeho předsedovi Martinu Lasotovi při zajišťování stanovišť, Okresní organizaci ČSV Frýdek-Místek, která ji finančně podpořila, jejím funkcionářům, předsedovi Miroslavu Poništovi, Jaroslavu Bartákovu a Věře Cholavové, a hlavně členům i nečlenům naší ZO ČSV – Pavlíně Smetanové, Renatě Sztokovské, Soni Kolařikové a Janu Kawulokovi za pomoc při přípravě akce a jejich celodenní výdrž.

Věříme, že Dětský den v Horní Lomné odstartoval spoustu dalších vydařených akcí v tomto roce, na kterých se znovu sejdeme. Přejeme všem krásné letní dny plné sluníčka i skvělé blížící se prázdniny!

za ZO ČSV Dolní Lomná
Bc. Miroslav Poništ, jednatel

Nasavrcká včelárna (moje DNA)

Jan Strouhal vzpomíná na včelařská studia

Narodil jsem se v pěkném městečku Hustopeče u Brna v roce 1952. Pocházím ze včelařské rodiny, tatínek včelařil, jeho praděda také, a kolik to bylo včelařských pokolení zpět, to už nevím. Ke včelkám jsem chodil od malička, vlastních pět včelstev do péče jsem dostal od pana děkana Války 22. června 1962, když se stěhoval z Hustopeč u Brna, a od té doby včelařím. Od roku 1966 kočuji a od roku 1967 chovám včelí matky.

Do nasavrcké včelařské školy jsem poprvé vstoupil 30. srpna 1968 v odpoledních hodinách. Proč jsem se rozhodl pro včelařskou školu, to by bylo psaní na dalších deset stránek, ale v krátkosti: napřed podepsání smlouvy o vyučení se Státním semenářským statkem Velké Pavlovice v roce 1967, a to v oboru obor včelař–ovocnář, následovala korespondence se včelařskou školou. A protože přišly srpnové události roku 1968, škola vzhledem k tomu, že jsem z větší dálky než 100 km, trvala na tom, že musím nastoupit do 30. srpna 1968.

Spletitá cesta v srpnu 1968 do včelárny

Cesta do Nasavark byla zapeklitá. Odjížděli jsme s tatínkem z Hustopeč prvním vlakem do Šakvic a odtud pak do Brna. Všude byly vojenské hlídky a pravidelně kontrolovaly lidi i zavazadla. Po nástupu do rychlíku a vyjetí z Brna jsme pak každou chvíli stáli – přednost měla vojska a jejich technika. Před polednem jsme se dostali do České Třebové, pak couráním do Pardubic, kde jsme přestoupili na vlak do Chrudimi. Ale přes Rosice nad Labem byl problém se dostat – jezdily samé vlaky s vojsky. Když jsme se konečně dostali do Chrudimi, tak jsme chvíli museli hledat autobus. Čtvrtý autobus podle cedule měl jet do Trhové Kamenice, tak se ptám pana řidiče, zdali jede do Nasavrck. Podíval se na mě a řekl: „Mladej do včelárny, však“. Tak jsem poprvé slyšel termín včelárna.

Po ubytování přišlo poměrně překvapivé zjištění, že na internátu panuje polovojenský režim, podepřený bodovým hodnocením (ovlivňovalo kapesné). Ale na vše se dá rychle zvyknout a pak už to člověku ani nepřijde. Aby to škola zvládla, a internát také, tak to asi ani jinak nešlo. Ráno budíček, rozsvička, nástup do čtyřstupu, bylo nás více než třicet ve třídě, odchod do školy na snídani a pak zaměstnání – odborný výcvik.

V rámci včelařství nás učily paní Burešová a Kutlíková, které měly na starost chov včel, chov včelích matek, včelí past-

vu a laboratoře. Ing. Procházka pak na nás dohlížel v dílnách, kde jsme pilovali svoje truhlářské dovednosti a opravovali i vyráběli různé včelařské pomůcky včetně úlů. Ovocnářství pak velela paní Pačliková, která nás školila v zahradě, sklenících i v sadech.

Praxe i ve výzkumném ústavu

Ve druhém a třetím ročníku nám přibyla i výuka motorových vozidel, takže jsme mohli získat řídičské oprávnění na traktor, motorku i auto. Ale měli jsme i další předměty: češtinu, matematiku, chemii, fyziku, občanskou nauku, základy rostlinné výroby, biologii včely medonosné nebo organizaci a ekonomiku včelařských a ovocnářských provozů.

Během dne jsme měli svačinu, oběd i večeri a po jejím skončení byl čas na samostudium či úklid a pak už byla večerka. Do večerky se topilo v kamnech a pak musel ten, kdo měl zrovna službu, nechat kamna kontrolovaně vyhasnout.

Musím zde ovšem s povděkem konstatovat, že v „NASA“ se vždy dobře vařilo, v kuchyni vládla paní Josková, Nevečeřalová, Rovnová a další.

Volného času bylo málo a na včelnic se chodilo pěšky. Nejdále byla včelnice s kočovným vozem a chatou na Švihově, pak včelnice se včelínem na Libáni, oplozovací

stanice v „Pekle“ a nejbližší byla včelnice na Kvítku. Povinné praxe probíhaly ve školkách ve Věkoších (jezdilo se autobusem „Modrým šípem“), ve Výzkumném ústavu včelařském v Dole nebo ve výrobně mezistěn v Chlumci nad Cidlinou, ale i jinde.

Stovky žihadel do prsou

Na sklonku včelařské sezony, po skončení lesní snůšky, jsme odebírali včelí jed (žihadla) ze všech včelstev na Švihově. Příprava trvala dost dlouho, museli jsme připravit podkladové destičky s body (zabodlo se do česna), gumové podušky, pod nimi savý papír, natáhnout přes ně drátky a pouštět tam z baterie proud, aby se včely rozdráždily a do svého papíru, který byl pod gumovou podložkou, napumpovaly včelí jed, mnohdy i se žihadly. Šlo to dobře, až tedy na jeden okamžik, kdy jsem si nevšiml (byla už téměř tma) držáku letáku, který vyčníval, a já se na něj napíchl. Roztrhl jsem si nové montérky, košili i tričko, takže jsem najednou měl holá prsa. Kukla a rukavice mi rázem byly k ničemu, protože prsa byla v mžiku plná včel a žihadel, doslova černá. Než jsem se od vozu vzdálil, byl to nárez. Byl jsem sice zvyklý na desítky žihadel např. při kočování, když se převrátil úl apod., ale toto jsem nečekal. Když to uviděl Ing. Kolář, tak ne slušně zaklel a už jsme cifrovali pěkný kus k autu (bylo po dešti, takže se nedalo zajet na stanoviště). Dovezl mě na internát, kde si spolužáci dělali legraci, vytahovali a počítali žihadla. Pak se mi udělalo zle a spolužáci Karel Hlavsa a Jan Zbořil mě doslova táhli do ordinace k doktoru Linko-

U Kolářova včelína jsou Vašek Janota a Jan Zbořil

vi. Dostával jsem studené zábaly, cloumala mnou horečka se zimnicí a zároveň jsem se propadal do mdlob.

Mezi nebem a zemí

Později mi doktor Linek říkal, že jsem dostal kofeinovou injekci do srdce, to už jsem pak asi tři dny o sobě vůbec nevěděl. Dr. Linek to později označil za divoké blouznění, přičemž celou dobu byl u mě a hlídal mě, každou hodinu mi dělali studené zábaly, odebírali krev na rozborů atd. Když jsem se asi po třech dnech probral, prohlásil: „Ty jsi mi, kluku, dal. Ale žiješ!“

Ing. Procházka, Ing. Loskotová, paní Andrllová a paní Paclíková si mě pak dobírali, že jsem si létal na obláčkách a oni drželi s doktorem Linkem služby. Pak z Pardubic přijela nějaká vizita, její členové mi vzali krev, změřili tlak, proklepávali, poslouchali, pan profesor pokýval hlavou, podíval se na doktora Linka a povídá mi: „Jsi zdrav jako rybička, můžeš jít a budeš tady za panem doktorem chodit na kontroly, než se ti prsa zhojí – je to citlivé (zahnisané – zbytky žihadel se musí dostat ven), zarudlé, ale výrazně se to lepší.“

Spolužáci mi později řekli, že těch žihadel bylo přes 800, ale že dál, když se mi začalo dělat zle, tak už nemohli počítat. Je pravdou, že ještě tři měsíce poté jsem si musel mazat každé ráno a večer prsa masť a doktor Linek na kontrole vždy hodnotil, jak se to hojí.

Epizoda byla za mnou, domů jsem rodičům nic nepsal, jezdili jsme domů jednou za měsíc (vyměnit prádlo atp.), takže se to dověděli až po letech. Nějakou dobu jsem byl unavený, ale pak se začalo jezdit na Polánku na sběr brambor, byl jsem na čerst-

vém vzduchu celý den a ani já si na to po čase už nevzpomněl.

Mistrová zezelenala

Jen když jsme šli na jaře do včel, tak mistrová, paní Kutílková, se na mě zvláště dívala, a když zjistila, že nemám rukavice a dostal jsem žihadlo, tak zezelenala. Ale když uviděla moji reakci, že jsem ho v klidu vyškrábl a dělám dál, tak mě nechala a jen řekla, že jsem ji vylekal, ale teď už o mě nemá obavy, že budu včelařit dál.

Přišlo jaro, včelařská škola v Hlinsku skončila, včelín i vše ostatní jsme přestěhovali do Nasavrku. Včelín se dal složit, mám pocit, že pak stál nějakou dobu v třešňovce.

V roce 1969 nás z každého ročníku několik vybrali na „výběrovou rekreaci“. Bylo to do Brna (hotel Slavia), které jsem znal, a bylo to v památné době, kdy se hrálo mistrovství světa v hokeji – utkání se Sovětským svazem bylo hektické, náměstí Svobody plné lidí, kteří radostí tančili a skandovali hesla pomalu do rána. Bylo to nezapomenutelné – mám pocit, že jsme vyhráli 4:3.

Na snímku ze Zelného rynku jsme vyfoceni s „Parnasem“ (kašnou). Foto pochází od spolužáka Vaška Janoty a někteří z těch lidí bohužel již nežijí.

Přišel podzim a stěhovali jsme bývalého ředitele Josefa Josku, jak on říkal, na odpočinek do Možděnic (rodný domek jeho paní), kam se odebral na důchod.

Jezdili jsme hodně na exkurze do podniků, abychom měli přehled, co nás pak v provozech bude čekat.

Dále jsem pak pokračoval na dvouleté Střední zemědělské škole v Nasavrkách se zaměřením na včelařství a ovocnářství.

Proměny včelařské školy

Ještě coby učitel včelařství do NASA jezdím, účastnil jsem se akcí chovatelů včelích matek (nyní již ne, i když matičky si chovám dál, neboť se starám o více než 120 včelstev). Jezdím na semináře vedoucích kroužků mladých včelařů, protože je potřeba předávat zkušenosti našim včelařským následníkům.

Mohu tedy srovnávat, protože je to 53 roků, co do NASA jezdím:

- Každý ředitel byl výrazná osobnost, pánové Joska, Kolář, Mandík, Jeřábek i Lojda dali škole mnohé.
- Celá škola je přebudována na školitelské centrum s perfektním moderním zázemím a s takovým pojetím je asi jediná na světě.
- V NASA se vždy velmi dobře vařilo a vaří.
- Každý rok se roubovalo a prodávalo velké množství stromů. „Symbol Nasavrku“ – kaštan jedlý (*Castanea sativa L.*), to jediné mi tam nyní chybí.
- Škola vychovala velké množství odborníků. Kdo měl „včelárnu“ v NASA, nikdy se neztratil a vždy se prosadil, aspoň i po letech, jak vidím a potkávám absolventy třeba na přednáškách, či si navzájem někdy ještě zavoláme.
- Škola, aniž by o tom věděla, dala dohromady několik manželství. Víím o třech a já s mojí ženou Olgou jsme čtvrté.
- Dříve se při výročních školce pořádaly srazy ročníků, kde jsme se potkávali a těšili se, že se zase sejdem. Uvidíme, jak to bude nyní.

Jan Strouhal

Ve spolupráci se SOUV Nasavrky připravil Ing. Zdeněk Kulhánek

U „Parnase“ na Zelném rynku, výběrová rekreace Brno 1969: Zleva stojí Marta Habánová a Dana Ondráčková, vedle nich sedí Václav Janota – náš ročník. Pod nimi stojí Věra Kutílková – mistrová, vedle ní dřepí Jaroslav Lohnický, Jan Strouhal, František Jarčuška, Bohuslav Kučera, vedle dva naši třetíci (na jména už si nevzpomenu), zprava stojí na kraji Jan Purnoch z našeho ročníku, vedle učitelka a vychovatelka Jiřina Loskotová (později Ing. Hejnová).

František Vohnout mrtev

Nahlížíme do časopisu Český včelař z léta 1921

Po peripetích s konáním prvního poválečného včelařského sjezdu a jeho termínové kolizi s uzávěrkou časopisu by se mohlo zdát, že právě sjezd bude hlavním tématem letního dvojčísla, ale pravda je to jen částečně.

Texty, které se k dění na sjezdu vrací, totiž sice zabírají celých sedm stran, ale umístěny jsou až ve druhé polovině časopisu. Ten mimochodem význam slova dvojčíslo naplňuje také jen zčásti, protože má jen o dvě stránky více než květnové číslo.

Titulním tématem tak je náhlý skon významného českého včelaře a mimo jiné i tehdejšího člena redakční rady časopisu Český včelař Františka Vohnouta dne 31. 5. 1921. „Po radostných dnech sjezdových a výstavních zasáhla československé včelaře rána velmi bolestná, ztráta nenahraditelná,“ otevírá svou trojstránkovou vzpomínku Václav Šmidlík. Mezi životními milníky a nejen včelařskými zásluhami autor zmiňuje i status Františka Vohnouta mezi včelaři: „Jaké oblíbené a lásce se těšil, dosvědčuje jeho pohřeb dne 2. června v Mnichovicích. Přišli zástupci nejen Zemského ústředí, ale deputace včelařských spolků z Prahy, Uhřetěvesi, Vranova, Benešova, Říčan, Sedlčan, přišlo mnoho kolegů učitelů, občané z Kozmice aj., aby drahého přítele doprovodili.“

Následuje článek s povědomým titulem Včelařům československým! Nejde ovšem o avízo dalšího sjezdu, ale včelařský expert ministerstva zemědělství Václav Jakš v něm vyzývá všechny včelaře, aby pomohli s uspořádáním Slovenské výstavy včelařské.

Odbornou část časopisu otevírá farář Ivan Kitzberger textem, v němž rozebírá plemenný chov včel a jeho důležitost. Jan Štěpina z Písku se následně zamýšlí nad tím, zda při rojení vedou včely matka, nebo matka včely. „Soudujím z toho, že matka musí letěti měřem, kudy včely chtějí a jsou zvyklé, a svým obletáním a kroužením ji jaksi nutí, kdy a kam se má usadit,“ zní jeho závěr. Na dalších stranách se pak L. Fiala ze Slavkova obšírně zabývá včelí pastvou.

Poté přichází na řadu tradičně temperamentní senátor Juraj Babka a několik jeho „spolubojovníků“, kteří jsou společně podepsáni pod interpelaci na vládu. „S bolestou konstatujeme, že vláda našej republiky nemá náležitého pochopenia pre veliku dôležitosť včelárstva v živote národohospodárskom, lebo ináč nemožno vysvetliť jednani so včelármi,“ berou to hned na začátku pěkně od podlahy.

Michal Holmik následně popisuje způsob, kterak „usilovnosť včiel zvýšiť“. Dnes už ne úplně jednoduše pochopitelný článek popisuje úkony, které zlepšují rozvoj včelstev a v důsledku zvyšují i jejich produkci.

A než se konečně dostaneme ke zprávám ze sjezdu, dodává slovenskému bloku sladkou doušku opět Juraj Babka, když publikuje dva recepty na medovníky, tatranský a Masarykův.

Hlavní text o včelařském sjezdu pak působí poněkud neuspořádaně a ze všeho nejvíce asi připomíná zápis ze schůze. Největší část zabírá osm požadavků, v nichž lze najít zajímavé věci. Požadavek na plnění výsad, které včelařům v roce 1776 udělila Marie Terezie, sice s dnešního pohledu působí už vcelku úsměvně a snaha o úplné oproštění včelařství od daní naivně, ale například pátý bod řeší i současně, a tedy už nadčasově téma: „Na dovoz cizího medu, zejména polského a amerického, který jest méněcenný, buď uvaleno vysoké clo a export našeho medu buď v případech pozoruhodných uvolněn.“

Jako legitimní se jeví také požadavek zákazu názvů „umělý med“ a „medové máslo“, což jsou produkty, které tehdejší včelaři považovali za padělky. Dost nekořektně ovšem dnes už zní jeden z důvodů: „Na padělek ten vyplývá se množství cukru, který jinak lépe dal by se upotřebiti a vyrabitelé – ponejvíce židé – vydělávají zde na něm neslýchaná procenta.“

V závěrečných dvou bodech se pak zmiňuje „zřízení Státního Výzkumného ústavu včelařského, příští to školy včelařské a pramen všeho vzdělání včelařského“ a co největší podpora plemenného chovu domácí včely jako nejmedonosnější a nejlepší pro naše poměry.

Závěr časopisu pak obstarává již klasická agenda, jako jsou zprávy ze stanic pozorovacích, zprávy spolkové či zprávy zemských ústředí. V poslední zmíněné sekci pak zaujme značně zvýrazněné sdělení: „Toto číslo Č. Vč. je vydáno jako dvojčíslo za červen a červenec. Příští číslo 8. vyjde 15. srpna t. r. Dává se na vědomí, aby nebylo zbytečných reklamací.“

Michael Mlynář

František Vohnout

Sto let od úmrtí významné včelařské osobnosti

Listování sto let starým číslem Českého včelaře nám vyjevilo ideální příležitost připomenout si také významného českého včelaře Františka Vohnouta. Zapátrali jsme proto v redakčním archivu i ve svazové knihovně.

V průběhu našich dějin se stali mnozí učitelé nositeli nejen všeobecné vzdělanosti, ale zejména ti, kteří působili na venkovských školách, byli také průkopníky mnoha pokrokových pěstitelských a chovatelských metod. Bylo téměř pravidlem, že se u školy nacházela zahrada nebo sad, ale často také včelín. Z řady osobností kantorského stavu patří mezi přední představitele včelařské historie právě František Vohnout.

Narodil se roku 1854 v Bukvici na Jičínsku. Lásku ke včelám získal už v dětství, ostatně vzor měl ve svém dědovi i otci, kteří byli oba zanícenými včelaři. Po ukončení pardubické reálky studoval na Vysoké technické škole a po vojenské službě se pak rozhodl pro pedagogickou dráhu.

Působil nejprve jako vychovatel ve Vlčkovcích na Voticku a po nějakém čase se stal podučitelem v Nesvačicích poblíž Benešova. Tam už si založil vlastní včelín, který pak rozšířil, když byl jmenován správcem školy v Nahorubech. V roce 1889 byl ustaven řídícím učitelem v Kozmicích v Posázaví a tam se pilně věnoval nejen vzdělávání dětí, ale zároveň byl i nadšeným a neúnavným šířitelem včelařské osvěty.

Jako učitel včelařství pořádal četné kurzy, které byly velice oblíbené, a tudíž i hojně

navštěvované. Pečlivě volil probíraná témata, některá speciálně pro začátečníky, jiná byla zase určena pokročilým včelařům. Teoretickou část pak vhodně doplňoval praktickými ukázkami. Bez zajímavosti tak jistě není pohled do programu dvou denního kurzu z roku 1902, jenž byl určen především pro začátečníky:

Theorie

- Popis včely domácí
- Společný život včel
- Matka
- Dělnice
- Trubec
- Včelstvo ve stavu divokém
- Včelí plod
- Dotazy

Prakse

- Zacházení se včelami
- Otvírání úlů a prohlídka včelstva
- Vychytnutí královny
- Přisazování královny

Součástí takového kurzu byly vždy ještě výstavky včelařských potřeb a literatury, ukázky šití slaměných úlů a rohoží, lití mezistěn, odmedování plástů apod. Vedle kurzů pak František Vohnout vystupoval i na nesčetných přednáškách, jejichž pro-

střednictvím tento mimořádně vzdělaný člověk vnášel nové poznatky do tradičních včelařských postupů.

Od roku 1897 působil také jako správce včelařských pozorovacích a pokusných stanic v Království českém. V Kozmicích pečoval i o plemennou stanici a zabýval se chovem matek. Podílel se rovněž na zakládání včelařských spolků a od roku 1907 byl členem výboru Zemského ústředního spolku včelařského pro Království české. V souvislosti s touto funkcí se podílel i na organizování IV. sjezdu slovanských včelařů.

V publikační činnosti byl kvalifikovaným přispěvatelem časopisu Český včelař, byl členem jeho redakční rady a po několik let také redaktorem kalendáře Česko-moravského včelaře. Jeho největším publikačním počinem je však Včelařova čítanka, kterou na základě publikace The ABC of Bee Culture od amerického autora Amose Ivese Roota uspořádal a doplnil za pomoci redakčního kolektivu včelařských odborníků. Tato dvoudílná kniha je dodnes včelaři ceněna, a to nikoli jen z historického hlediska.

František Vohnout stál několik desítek let v popředí včelařského dění jako pedagog, racionalizátor, publicista a propagátor včelařství. Zemřel v roce 1921 a je pohřben v Mnichovicích u Prahy. Tamější včelaři na něj rozhodně nezapomínají.

Červencové hrátky

Vítáme vás při dalším řešení různých kvízů a úloh. Jakékoli náměty a připomínky rádi uvítáme na e-mailu jan.podpera@gmail.com.

Léto v Austrálii

Austrálie je velký světadíl, kde také žijí včely medonosné. Pojďme si tedy prohlédnout některé rostliny, které bývají zdrojem včelí pastvy v jedné části Austrálie.

Fotky byly pořízeny minulého léta. Teď je totiž v Austrálii _____.

Přesmyčky

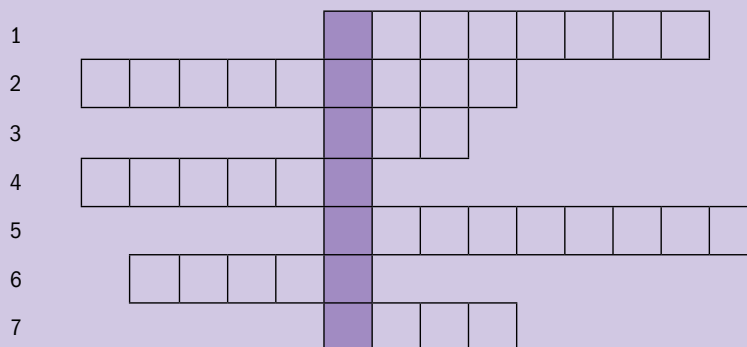
V přesmyčkách jsou skryty názvy včel podle činností, které v daném okamžiku dělají v úlu a okolí.

1. PKTRAÁČY
2. MIKKYRČ
3. OJKÍČKY
4. LTAKYÉV
5. SVITETAYLK
6. ŽYNKRÁĚST

Doplňovačka

Soutěžít zase začneme až v novém školním roce, ale doplňovačka samozřejmě nesmí chybět v žádném čísle časopisu Včelařství. V tajence vám vyjde název vodní plochy u obce Loučeň ve Středočeském kraji.

1. Nástroj včeláře, který využívá princip páky.
2. Tekutina v těle včely, která rozvádí živiny.
3. Dutina ve stromě, která je obydlená včelami.
4. Přírozené množení včelstev.
5. Metoda přidávání stavebních rámků, kdy střídáme stavební rámků a vystavěné plásty.
6. Barva matky, která byla označena v roce 2017.
7. Obydlí včel vyrobené z klády, tj. z odříznutého kusu stromu.

Prázdninové aktivity

O prázdninách můžeme být více venku. V následujících bodech vám dávám doporučení, které „včelařské úkoly“ můžete venku plnit.

1. Pozorujte přírodu jako celek. Všimněte si různého hmyzu i jiných zvířat. Můžete je zkoušet i fotit.
2. Fotte si kvetoucí rostliny a názvy pro vás neznámých rostlin zkuste nalézt třeba v botanickém klíči.
3. Prohlížejte si zahrady, parky nebo louky a zjišťujte, která místa patří mezi dobré zdroje pastvy pro hmyz.
4. Počítejte úly, které spatříte na svých výletech.
5. Včely a úly můžete vidět i na sochách nebo obrazech na hradech a zámcích, ale třeba také ve městech.

Možná bude během prázdninových dnů i pršet. Pokud se budete doma chtít zabývat „včelařením“, zkuste si vytvořit svou vlastní včelařskou doplňovačku nebo jiný kvíz. Kdo by se pak se svým kvízem chtěl „pochlubit“, může ho poslat na mou e-mailovou adresu.

Osmisměrka

R	T	K	G	H	G	T	R	E	K	O	T	Z	O	R	Ý	N	R	E	K	U	C
K	J	O	U	K	K	Y	S	E	L	I	N	A	M	R	A	V	E	N	Č	Í	H
R	T	N	H	J	R	K	M	N	J	Ž	Ř	Č	F	V	H	J	J	Ž	V	B	N
U	J	T	G	T	H	M	G	Z	U	M	L	K	N	H	U	H	J	M	K	Y	K
Č	R	O	W	E	F	G	E	B	N	J	K	I	H	Í	R	T	G	B	K	L	H
A	E	L	R	F	N	H	J	N	U	I	M	N	N	J	I	O	I	M	P	E	Ž
V	D	A	H	U	Z	H	U	J	Í	R	T	A	E	R	T	Z	H	M	Ú	Č	G
O	F	Z	Z	G	G	K	J	K	U	J	R	U	J	M	Í	K	L	K	L	V	Ř
Ř	F	Á	T	G	H	J	K	Ž	Í	B	H	Z	H	N	N	J	K	J	M	Í	F
A	G	S	R	E	U	Z	L	K	O	N	J	N	E	N	K	L	K	J	B	N	Á
P	H	O	N	H	G	T	B	D	H	J	D	Č	Ř	Č	R	F	J	O	J	M	J
D	J	B	N	M	I	O	E	J	U	I	É	E	Z	M	M	J	I	U	U	I	D
O	N	M	J	K	I	M	T	R	F	L	D	E	M	S	W	E	D	F	J	Z	E

V osmisměrce hledejte pojmy, které se týkají činností včelaře v průběhu léta a podletí.

Vybraná řešení z minulého čísla

1. Kvízové otázky

1d; 2a; 3b; 4c; 5a; 6b; 7c; 8b; 9c; 10b

2. Je to pravda?

Pokud jste úkol vyřešili správně, pak vám měla vyjít slova „jablko“ a „třešeň“.

1 – pravda, 2 – nepravda, 3 – nepravda, 4 – pravda,
5 – pravda, 6 – pravda

3. Skrývačky

1 – vosá, 2 – slon, 3 – medvěd, 4 – myš, 5 – rejsek, 6 – zavijječ

4. Jehnědy

1 – vrba jíva, 2 – líska obecná, 3 – bříza bělokorá, 4 – olše lepkavá, 5 – habr obecný,
6 – ořešák královský

Obrázky: 1 – líska, 2 – vrba, 3 – bříza

Vylosovaný
výherce soutěže

květen 2021

Václav Kolařík

Autor stránky: Mgr. Jan Podpěra
vedoucí kroužku mladých včelařů ve Mšeně (u Mělníka)

Kvízové otázky

1. Co se může vložit mezi medník a plodiště, aby se zabránilo vstupu matky do medníku?
(a) mateří mřížka
(b) mateří síto
(c) královnin plot
2. Co není vhodné palivo do kuřáku?
(a) trouď
(b) papírové obaly od vajíček
(c) suché dřevo
3. Krmení včel by mělo být rychlé. Vůně cukrového roztoku totiž může přilákat slídící včely z jiných včelstev. Co může následovat?
(a) rojení včel
(b) loupež
(c) včelí válka
4. Který z úlů není nástavkový?
(a) budečák
(b) langstroth
(c) warré
(d) dadant
5. Jak se nazývá uspořádání úlu, ve kterém jsou rámkové umístěny rovnoběžně s česnem?
(a) studená stavba
(b) teplá stavba
(c) rovná stavba
6. Jaký je původ onemocnění včel vyvolaný *Nosemou apis*?
(a) roztoč
(b) prvok
(c) houba
(d) bakterie
7. Jak se obecně nazývá zdroj včelí potraviny?
(a) včelí pastva
(b) včelí zahrada
(c) včelí pole
8. Co nepatří mezi včelí produkty?
(a) fermentovaný pyl
(b) med
(c) propolis
(d) medovice
9. Co objevil Karl von Frisch?
(a) způsob rojení včel
(b) včelí tanečky
(c) medomet
10. Jak se nazývá včelí dílo, které je složeno z větších buněk?
(a) trubčina
(b) dělničina
(c) mateřčina

Včelaření v heřmanické věznici

Vážení, po přečtení článku ve Včelařství č. 6 o včelaření ve věznici jsem neodolal a sepsal příběh našeho předsedy, který dobrovolně dochází „za dráty“.

Předseda naší ZO ČSV přítel Josef Blahut totiž podlehl vábení a přesvědčování předsedy OO ČSV Ostrava a odhodlal se pomoci při založení včelařské organizace při Vězeňské službě v Heřmanicích. Zavedení chovu včel ve věznicích byla v té době celostátní akce.

Přítel Blahut tedy předložil vedení věznice v Heřmanicích seznam nutného včelařského vybavení včetně finanční rozvahy. Vše se nakonec podařilo zabezpečit, a tak krůček po krůčku s pracovníkem věznice a čtyřmi až šesti vězni začali v roce

2016 pronikat do tajů včelaření se čtyřmi včelstvy.

Z věznice se nejde dostat, tomu brání plot a ostraha, a cesta dovnitř je rovněž provázena mnoha formalitami a zabezpečením, a tak jen včelám je dovolen neomezený průlet. Avšak přítel Blahut byl a je vytrvalý a nevzdal to ani přes složité úřední postupy. Pravidelně každý týden patří středa včelám a jejich učenlivým opatrovatelům „za dráty“.

V malé stolárně si vězni vyrábějí vše potřebné ke včelaření, rámký, celé úly a došlo dokonce i na japonský úl. Radost z prvního medu byla obrovská u vězňů i velitelů věznice. Jen roje se nepodařilo uhlídat, natož chytit, přes dráty to pochopitelně nešlo, ale přesto již dnes ošetřují 15 včelstev.

Fluktuace dočasných včelařů v zařízení je značná. Jedni odcházejí rádi do občanského života a na jejich místo přicházejí noví, kteří se opět musí učit. Cesty životem jsou klikaté, a tak se mění i dozorcí, jen přítel Blahut zůstává. A je opravdu záhadou, jak to všechno stihne. A to nejen vzhledem ke svému důchodovému věku, ale zejména při ošetřování vlastních 28 včelstev, práci důvěrníka a předsedování v ZO ČSV Klimkovic. A k tomu má navíc ještě funkci v Okresní organizaci ČSV Ostrava. Zkrátka to vypadá, že asi má křídla a pílí včely.

Ing. Ladislav Besta
jednatel ZO ČSV Klimkovic

Pozvánka na 4. ročník Medových slavností v Hrádku

V letošním roce se můžete opět těšit na veřejně prospěšnou akci, kterou je 4. ročník Medových slavností, které se uskuteční v krásném prostředí na zámku Hrádek u Nechanic. Akce je určena hlavně pro rodiče s dětmi, ale také pro lidi, kteří mají rádi přírodu, včelařství, historii, lidovou tvořivost a řemeslnou výrobu.

Letos pro vás máme připraveno mnoho novinek. Dílny a včelařskou stezku pro děti

jsme rozšířili o historická řemesla, která uvidíte v předzámčí. Děti si budou moci vyrobit svůj vlastní perník nebo svíčku. Na repertoáru je Medová pohádka s tajemstvími. A včelaře určitě potěší medová gastronomie, ochutnávka medů a medovin i čerstvé medové pivo.

Co se týče kulturního programu, můžete se těšit například na hudební vystoupení kapel Bohemian Bards a Jamaron.

Vážení a milí návštěvníci minulých ročníků, vzhledem ke zdravotní situaci v naší republice jsme termín tohoto ročníku Medových slavností posunuli na prázdniny a pevně věříme, že se vše povede a my se zde v krásném prostředí zámku uvidíme.

Těšíme se na vás v sobotu 7. srpna 2021 na zámku Hrádek u Nechanic.

ZO ČSV Nechanice

Blíží se konec hlasování v anketě o vydávání elektronické verze časopisu Včelařství

Vážení přátelé, v únoru 2021 jsme na našich webových stránkách spustili anketu, zda členská základna upřednostňuje odebírání časopisu Včelařství v klasické papírové formě, nebo dává přednost jeho elektronické podobě. Podrobnosti k anketě jste mohli nalézt také ve Včelařství 03/2021 na straně 84.

Hlasování bude ukončeno 30. června 2021.

Připomeňme ještě pár věcí:

- Anketa vás k ničemu nezavazuje.
- Anketa je pouze pro členy ČSV a každý může hlasovat pouze jednou.
- V žádném případě nebudeme rušit vydávání papírového Včelařství.

K hlasování budete potřebovat pouze číslo chovatele, datum narození a svůj názor. Hlasování vám zabere asi jednu minutu. Na anketu se lze dostat kliknutím na červený pruh na stránkách www.vcelarstvi.cz.

Děkujeme za spolupráci.

Hejtmanovým včelám se daří

Už rok je umístěna na terase jihlavského hejtmanství trojice včelích úlů. Letos koncem jara se k nim vypravil „na kontrolu“ hejtman Kraje Vysočina Vítězslav Schrek. Včely, které patří jihlavskému včelařskému kroužku, zdědil na úřadě po svém předchůdci.

„Je to zvědavost, ale současně i velký respekt,“ svěřil se Vítězslav Schrek se svými pocity, když se oblékal do včelařského oděvu. Nasadit včelařský klobouk, rukavice a jde se na to.

„Máme štěstí, tady je zrovna matka,“ podává zkušeně včelami obsednutý rámeček hejtmanovi malý včelař Patrik Běhuněk, který ho na terasu úřadu doprovodil. Doma se spolu se svým otcem stará o více než stov-

ku včelstev. Hejtman u otevřeného úlu přebírá opatrně od Patrika rámeček. „Nikdy jsem netušil, že včely takhle krásně voní,“ přiznává nad medovou vůní s laickým obdivem. Malý Patrik při prohlídce včelstev vysvětluje přítomným zajímavosti ze života včel.

Letošní rok začal pro včely nepěkně. Sněhové přeháňky ještě v květnu na Vysočině střídaly déšť a včely v úlech hladověly.

„Jednou bych chtěl mít velkou zahradu s malou chatkou a včely, chci také psa a hrát více s kapelou, ale to až jednou budu mít čas,“ dodává hejtman Kraje Vysočina.

Takže, pane hejtmane, budeme se tedy na vás ve svazu těšit!

František Meduna

Základní organizace ČSV Slavičín – včelaři Šanov Vás zvou na

Včelařské odpoledne

v sobotu 24. července od 15:00 hodin v Šanově

K tanci a poslechu hraje
DH CHABOVIENKA

Bohatá tombola

Občerstvení

Vstupné dobrovolné

Prodej včelařských produktů

V červenci 2021 slaví...

102 let

Novák Josef · ZO Vlašim

99 let

Pavliš František · ZO Rosice

96 let

Jirglová Jarmila · ZO Železnice

95 let

Chmelík Emil · ZO Hrušovany nad Jevišovkou

94 let

Kluz Václav · ZO Hořice

Nožička Josef · ZO Uherský Ostroh

Pacáková Anna · ZO Drahotuše

Pěstová Marie · ZO Vlachovo Březí

93 let

Brabec Bohumír · ZO Jihlava

Jantoš Rudolf · ZO Hroznětín

Šlajer Vladislav · ZO Přeštice

Šmok Břetislav · ZO Krouna

92 let

Janiček Josef · ZO Lednice

Jarošová Anna · ZO Jihlava

Mitrenga Josef · ZO Jablunkov

Novák Ladislav · ZO Hradec Králové

Sláma Karel · ZO Stachy

Svoboda Jaroslav · ZO Dobruška

91 let

Čápková Květa · ZO Nové Město nad Metují

Garnol Miroslav · ZO Paskov

Kotrba Zdeněk · ZO Modřany

Málek Oldřich · ZO Chotěboř

Srkal František · ZO Doudleby nad Orlicí

Toman Cyril · ZO Konstantinovy Lázně

Vybíral Karel · ZO Batelov

90 let

Březina Ladislav · ZO Židlochovice

Hartig Blahoslav · ZO Vrchlabí

Knížek Otto · ZO Rohovládova Bělá

Machů Zdeněk · ZO Újezd

Musil František · ZO Heřmaničky

Nosek Vojtěch · ZO Solnice

Plánička Tomáš · ZO Kolinec

Ramešová Jiřina · ZO Budyně

85 let

Bruzl Josef · ZO Brtnice

Doskočil František · ZO Letovice

Hanousková Anna · ZO Pernarec

Havlíček Vladimír · ZO Konice

Horáček Vilém · ZO Lukov

Hrách Karel · ZO Nýřany

Košárek Miroslav · ZO Lanškroun

Müller Bohuslav · ZO Troubelice

Petrík Ján · ZO Pozlovice

Prchal Václav · ZO Havlíčkův Brod

Ptáček Jiří · ZO Přepychy

Pudil Bohuslav · ZO Jindřichův Hradec

Ressel Dušan · ZO Milevsko

Samek Jaroslav · ZO Lično

Saska Jaroslav · ZO Loukov

Semerád Jan · ZO Humpolec

Sládeček Ladislav · ZO Litvínov

Suchánek Zdeněk · ZO Příbryslav nad Metují

Suchánek Jan · ZO Nové Město nad Metují

Šála Vojtěch · ZO Slavičín

80 let

Bednářová Helena · ZO Lomnice u Tišnova

Beránek Petr · ZO Příbor

Bolek Miroslav · ZO Zbraslavice

Brada Josef · ZO Horšice

Dobrovolný František · ZO Olbramkostel

Drábek Alois · ZO Dolní Žandov

Drahoš Václav · ZO Luže

Dudek Vlastimil · ZO Rožná

Dunkler Josef · ZO Jemnice

Dupal Karel · ZO Bruntál

Franěk Karel · ZO Cheb

Grygar Zdeněk · ZO Chyňava

Hejda Luděk · ZO Rakovník

Hejda Jan · ZO Toužim

Hergesell Karel · ZO Kladno

Hoch Rostislav · ZO Prostějov

Hrabík Václav · ZO Klatovy

Jančík František · ZO Rozstání

Jičínský František · ZO Rohovládova Bělá

Jordánová Marie · ZO Pištín

Kadrnožka Jindřich · ZO Police u Jemnice

Kalista František · ZO Blovice

Konečný Václav · ZO Fryčovice

Konta Jan · ZO Chraštice

Krčmář Karel · ZO Hranice

Krejčí František · ZO Holešov

Křenek Karel · ZO Horní Bečva

Křížková Marie · ZO Nepomuk

Kundrát Alois · ZO Holešov

Macák Vojtěch · ZO Měcholupy

Mai Ervín · ZO Vyšší Brod

Martínek Václav · ZO Rovensko pod Troskami

Mastný Vladimír · ZO Nový Knín

Matyáš Jiří · ZO Záchlumí

Motlík Josef · ZO Přeštice

Munzar Vojtěch · ZO Dvůr Králové nad Labem

Neuman Vladimír · ZO Nový Bydžov

Nitsche Günter · ZO Javorník

Petr Pavel · ZO Veřovice

Plass Josef · ZO Žalany

Primas Jaroslav · ZO Blatná

Procházka Oldřich · ZO Tišnov

Rýdl Josef · ZO Ledec nad Sázavou

Schoberová Magdaléna · ZO Bílovec

Suchánek Ladislav · ZO Náchod

Svoboda Vojtěch · ZO Žlutice

Szop Miroslav · ZO Havířov

Šilhan Václav · ZO Perštejn

Šimsa Zvonimír · ZO Úpice

Škoda Jan · ZO Náchod

Šperl Miroslav · ZO Bělá nad Radbuzou

Šrajbr Jiří · ZO Liberec

Šťastný Jiří · ZO Ústí nad Labem

Štefan Vladislav · ZO Hořice

Tietz Rudolf · ZO Jílové u Prahy

Vejvoda Antonín · ZO Hrotovice

Vysloužil Zdeněk · ZO Prostějov

Zajíc Josef · ZO Hostinné

Zeman Karel · ZO Poděbrady

Zinecker Josef · ZO Pecka

75 let

Bartoníčková Jana · ZO Benátky nad Jizerou

Bauer Ladislav · ZO Písek

Beran Antonín · ZO Letohrad

Bohuslav Zdeněk · ZO Klecany

Bursík Karel · ZO Nadějkov

David Jiří · ZO Blatná

Doleželová Marta · ZO Bystřice pod Hostýnem

Drozd Jaromír · ZO Sedliště

Dušek Ludvík · ZO Znojmo

Dvořák Jaroslav · ZO Dobruška

Dvořák Zdeněk · ZO Chotěboř

Handl František · ZO Doubravník

Hanus Jan · ZO Milevsko

Hašek Josef · ZO Třebíč

Heřman Karel · ZO Davle

Hluštík Jaroslav · ZO Opava

Hromada Miroslav · ZO Leskovec

Hromádka Václav · ZO Humpolec

Chládek Tomáš · ZO Heřmanův Městec

Jarchovský Karel · ZO Vysoké Mýto

Jiříčka Miloš · ZO Hradec Králové

Jiříkovský Jaroslav · ZO Bratronice

John Jiří · ZO Šumperk

Juráček Josef · ZO Prosiměřice

Kába František · ZO Pačejov

Kemsa Karel · ZO Šumná

Kirchstein Robert · ZO Ruda nad Moravou

Kohoutová Marie · ZO Chyšky

Kopal Karel · ZO Libštát

Körnerová Marta · ZO Libina

Krejča Miroslav · ZO Bystřice pod Hostýnem

Kubelka Jaroslav · ZO Kouřim

Kubeš Vítězslav · ZO Lanškroun

Kuneš Miroslav · ZO Volary

Laušman Jan · ZO Žďár nad Sázavou

Lipovský Libor · ZO Dolní Dunajovice

Lokvenc František · ZO Machov

Lysák František · ZO Brumov-Bylnice

Mach Ladislav · ZO Rožmitál pod Třemšínem

Malicher Pavel · ZO Nový Jičín
 Mařík Jaroslav · ZO Vráž
 Melichar Václav · ZO Pištín
 Melka Petr · ZO Hradešice
 Mokryš Stanislav · ZO Dolní Domaslavice
 Navrátil Petr · ZO Dolní Kalná
 Nekvasil Václav · ZO Trhový Štěpánov
 Novák Bohumír · ZO Popelín
 Novotný Josef · ZO Týn nad Vltavou
 Novotný Petr · ZO Kryry
 Novotný František · ZO Želeč
 Nowak Mięczyślav · ZO Český Těšín
 Pokorný Stanislav · ZO Borek
 Procházka Lubomír · ZO Benátky nad Jizerou
 Procházka Bohuslav · ZO Chrudim
 Prokeš Bohumil · ZO Vrčeň
 Prokop Petr · ZO Libochovice
 Přívratský Luděk · ZO Opatovce
 Razák Josef · ZO Mělník
 Rieger Jaroslav · ZO Hostinné
 Rusinek Vladislav · ZO Dobrá
 Rypar Václav · ZO Drahotuše
 Sedmík Josef · ZO Velké Meziříčí
 Smolík Josef · ZO Uhříněves
 Studihradová Ludmila · ZO Borovany
 Suchý Josef · ZO Spálené Poříčí
 Svoboda Alois · ZO Česká Lípa
 Šesták Václav · ZO Luhačovice
 Ševeček Oldřich · ZO Valašské Meziříčí
 Šimek Miloslav · ZO Pačejov
 Šimek Jiří · ZO Blovice
 Škvařil Stanislav · ZO Nedvědice
 Šrejma Jindřich · ZO Sušice
 Švamberg Václav · ZO Krsy
 Tulach Václav · ZO Čechtice
 Turek Václav · ZO Žichovice
 Urda Daniel · ZO Bruntál
 Vaculík Jaroslav · ZO Vičnov
 Valenta František · ZO Zábřeh
 Velhartický Karel · ZO Bečov nad Teplou
 Veselý Luděk · ZO Orlík nad Vltavou
 Vintr Pavel · ZO Ruprechtov
 Walter Libor · ZO Záchlumí
 Zelenka Milan · ZO Rakovník
 Zelenka Jaroslav · ZO Mělník
 Ženíšek Vladislav · ZO Prachatice

70 let

Adámek Vladimír · ZO Louňovice pod Bláníkem
 Bazger Petr · ZO Loštice
 Bezstarostí Pavel · ZO Pecka
 Bílý Zdeněk · ZO Olšany
 Brož Jaroslav · ZO Český Dub
 Budňák Bohuslav · ZO Znojmo
 Caletka Bohumil · ZO Brumov- Bylnice
 Cempírek Jaroslav · ZO Jindřichův Hradec
 Černík Václav · ZO Ostrava - Poruba
 Dofek Ladislav · ZO Rašovice
 Doležal Miroslav · ZO Heřmanův Městec
 Drdová Alena · ZO Soběchleby
 Dunder Antonín · ZO Luže

Egert Antonín · ZO Třemošná
 Fadrný Vladimír · ZO Lysice
 Fejl Rudolf · ZO Lanškroun
 Fiedor Antonín · ZO Bukovec - Písek
 Franěk Oldřich · ZO Hustopeče
 Gavenda Zdeněk · ZO Třemešná
 Grössl Miroslav · ZO Nýrsko
 Hajný Eduard · ZO Hradečno
 Hanuš Karel · ZO Mělník
 Harok Stanislav · ZO Český Těšín
 Haša Ctibor · ZO Drahotuše
 Hašek Stanislav · ZO Horní Cerekev
 Haták Josef · ZO Ledec nad Sázavou
 Hnilička Bohumil · ZO Troubelice
 Holuša Lubomír · ZO Ostrava - Poruba
 Hoňková Věra · ZO Bílovec
 Horníček František · ZO Králíky
 Hůla Miloslav · ZO Mlečice
 Hůla Zdeněk · ZO Mlečice
 Hybler Josef · ZO Krnov
 Chalupa Josef · ZO Strakonice
 Jelínek Jaromír · ZO Mirošov
 Jiruška Josef · ZO Chleny
 Ketner Miloslav · ZO Hodkovice nad Mohelkou
 Klimsza Karel · ZO Havířov
 Kohoutek Josef · ZO Hovězí
 Kolátor Jiří · ZO Dolní Bousov
 Kopecký Karel · ZO Hořice
 Králík Zdeněk · ZO Struhařov
 Krýza Václav · ZO Strakonice
 Křížek Jan · ZO Ostrava - Poruba
 Kučera Miloslav · ZO Bučí
 Kupka Miroslav · ZO Smiřice
 Kynčl Ladislav · ZO Vrchlabí
 Limr Václav · ZO Ústí nad Labem
 Lisek Viktor · ZO Kravaře
 Lstibůrková Marta · ZO Trhanov
 Machů Josef · ZO Újezd
 Maliňák František · ZO Zátor
 Mareš František · ZO Lanškroun
 Mašek Jan · ZO Most
 Matoušek Zdeněk · ZO Choceň
 Maturová Marie · ZO Ruda nad Moravou
 Mravec Josef · ZO Borovany
 Mudrak Oldřich · ZO Vlachovice-Vrbětice
 Musil František · ZO Šebrov
 Musílek František · ZO Heřmanův Městec
 Nedoma František · ZO Lomnice u Tišnova

Novák Jiří · ZO Doksy
 Novák Jiří · ZO Bystřička
 Odvárka Petr · ZO Lázně Kynžvart
 Petráš Vladimír · ZO Šumperk
 Pitelka Antonín · ZO Neveklov
 Plešek Zdeněk · ZO Janovice
 Pluhař Miloslav · ZO Zdounky
 Potěšil Karel · ZO Chodov
 Puczk Josef · ZO Jablunkov
 Raus Miroslav · ZO Kunštát
 Rejchrt Vladimír · ZO Přepychy
 Rom Zdeněk · ZO Kozojedy
 Roubal František · ZO Broumov
 Růžička Jaroslav · ZO Žďár nad Sázavou
 Růžička Karel · ZO Tršice
 Říha Pavel · ZO Varnsdorf
 Salák Miroslav · ZO Lubenec
 Salzman Jaroslav · ZO Stod
 Sedlár Zdeněk · ZO Chvalčov
 Sívek Jan · ZO Valašská Polanka
 Skýva Miroslav · ZO Králíky
 Ston Miloslav · ZO Ruda nad Moravou
 Suchánek Jaromír · ZO Nová Včelnice
 Surá Jiřina · ZO Huslenky
 Šanda Jaroslav · ZO Chlumeck nad Cidlinou
 Šefránek Jan · ZO Mikulov
 Šimek Jaroslav · ZO Ruda nad Moravou
 Škarpich Ladislav · ZO Chvalčov
 Šlajs František · ZO Měcín
 Štásta František · ZO Hrotovice
 Štoudek Milan · ZO Březová nad Svitavou
 Texl František · ZO Hrotovice
 Tomšíček Stanislav · ZO Litomyšl
 Trůbl Jindřich · ZO Bavorov
 Twardziková Miroslava · ZO Morávka
 Tyralík Vlastislav · ZO Bystřička
 Uhrová Jana · ZO Dačice
 Važík Josef · ZO Petřkovice
 Vodárek František · ZO Zásmyky
 Voják Vojtěch · ZO Davle
 Voksa Libor · ZO Klášterec nad Orlicí
 Vosecký Jiří · ZO Nový Bor
 Vrbová Jaroslava · ZO Kdyně
 Vysloužil Milan · ZO Olomouc
 Zálešák Karel · ZO Velký Ořechov
 Zíta Jaroslav · ZO Chrudim
 Žahour Vladimír · ZO Nové Hradky (CB)
 Žalud Václav · ZO Čakov

Jubilantům upřímně blahopřejeme!

Odešli z našich řad

Antuš Milan (84) · ZO Uhříněves
 Bystřický Pavel (69) · ZO Příkosice
 Ganzwohl Jan (72) · ZO Jemnice
 Havlíček Bohumír (80) · ZO Velké Meziříčí
 Kadera Jaroslav (81) · ZO Koloveč
 Kilián Jindřich (76) · ZO Dobříš
 Kopecký Václav (82) · ZO Trhový Štěpánov

Kubík Josef (60) · ZO Nová Lhota
 Matus Antonín (73) · ZO Slušovice
 Paulík Martin (49) · ZO Dolní Kounice
 Plechanec Josef (83) · ZO Litomyšl
 Švec Jan (94) · ZO Bučovice
 Tomsa Jiří (79) · ZO Dolní Bousov
 Zabloudil Václav (61) · ZO Horní Dubenky

Čest jejich památce

Tři čtvrtě století přítele Jaroslava Maříka ze ZO Vráž

Včelám se věnuje již téměř padesát let a od roku 1976 je pokladníkem naší organizace.

Vždy je ochoten pomoci nejen začínajícím včelařům se vším, co je potřeba, a to od administrativy až po podání pomocné ruky nejen při prohlídkách včelstev.

Našemu příteli přejeme do dalších let mnoho zdraví a radosti, které včelaření přináší.

členové ZO Vráž

Josef Plass – osmdesátiletý!

Dne 8. července oslaví přítel Josef Plass, v 90. letech minulého století jeden ze zakládajících členů a dlouholetý předseda naší základní organizace, krásně kulaté výročí svého narození. Včelařit začal již v roce 1970 s pěti včelstvy a dnes jich v rámci rodiny „obhospodařuje“ padesát – po padesáti letech. Kromě funkce předsedy se vždy věnoval a dodnes věnuje léčení včel v rámci celé základní organizace (aerosol). Je zdrojem zkušeností, které ochotně předává každému, kdo o ně má zájem. Všichni mu přejeme hlavně zdraví a také převážně radost z práce, která je s včeličkami spojená.

jménem ZO České Středohoří Žalany

Petr Caba – předseda

Odešel přítel Netolický

Oznamujeme všem včelařům a přátelům, že nás dne 25. 4. 2021 opustil ve věku 92 let náš věrný přítel Jaroslav Netolický z Prosetína u Hlinska v Čechách. Svému velkému koníčku včelaření se věnoval déle než 70 let a všem svým kolegům včelařům byl dobrým rádcem a oporou.

Budeme na něho vzpomínat.

přátelé ze ZO Skuteč

Opustil nás František Rytíř

Dne 19. března 2021 opustil navždy naše řady ve věku 91 let

MVDr. František Rytíř. Člověk a přítel, který se dlouhá léta zabýval chovem včel. Včelaření se věnoval od svých studentských let. Po vystudování vysoké veterinární školy nastoupil ke Státní veterinární správě, kde ke své činnosti dostal dohled nad chovem včel a včelaři v našem okrese. Po vstupu do Svazu včelařů vykonával převážně funkci zdravotního referenta, a to jak v základní organizaci, tak i v okresním výboru. Vždy nás na schůzkách nebo schůzích při svém vystoupení něčím překvapil. Svá vystoupení na schůzích vždy obohacoval novinkami a články o chovu a životě včel.

Zdůrazňoval, aby se chovatelé včel věnovali především dobrému zdravotnímu stavu svých včelstev a upozorňoval zejména na nebezpečné nákazy. Prováděl na svém včelíně monitoring spadu roztoče *Varroa destructor* a s výsledky i použitým léčivem seznamoval přítomné na schůzích.

Jako přednášející odborník byl znám přednáškami v oblasti patologie včel. Za tuto celoživotní činnost v oboru včelařství mu byla udělena řada svazových ocenění. Jeho život byl naplněn neustálou prací, láskou k rodině a obětavostí ke včelám.

Budiž Vám, doktore, za všechno vřelý dík. Naši členové včelařského spolku a také z okolních spolků, kteří jej znali, budou na MVDr. Františka Rytíře z Tábora ještě dlouhá léta vzpomínat.

Jeho světlé památce a jeho obětavé a nezištné práci čest!

K. Jeřábek, ZO Tábor

Zemřel přítel Antonín Malenovský

Dne 20. května 2021 odešel z našich řad přítel Antonín Malenovský, dlouholetý předseda naší základní organizace. V lednu letošního roku oslavil 90. narozeniny. Přes svůj vysoký věk se neustále věnoval včelaření a byl nám vždy ochoten pomoci a poradit. Za svou práci pro naši organizaci byl okresním výborem oceněn vyznamenáním Vzorový včelař.

Kdo jste ho znali, věnujte mu tichou vzpomínku. Děkujeme.

výbor ZO ČSV Trplice

Rozloučení s přítelem Tomsou

Po kratším období provázeném zdravotními problémy zemřel dne 24. 4. 2021 ve věku 79 let příkladný včelař, přítel a včelařský důvěrník Jiří Tomsa ze Skyšic. Všichni, kdo jsme ho znali, mu tímto věnujeme tichou vzpomínku.

za ZO ČSV Dolní Bousov

Jiří Říha, jednatel

Obyvatelé Včelařského arboreta se představují

Rozchodníkovec

Pokud hledáte trvalku, která je nepostradatelná do letních a podzimních zahrad a svými nároky potěší každého „pohodlného“ zahrádkáře, určitě sáhněte po mně. Jmenuji se rozchodníkovec. Někdo možná namítne: „Snad rozchodník, ne?“ Ale ne. To bylo moje původní jméno, ale nyní jsem byl zařazen do samostatného rodu rozchodníkovec – *Hylotelephium* (H.). O rozchodnících (*Sedum*) si popovídáme později. A víte, že existuje i rozchodnice? Ta se vám také někdy představí.

Ale já se vrátím zpět k nám rozchodníkovcům. Z našeho rodu se nejčastěji pěstují rozchodníkovec nádherný (*H. spectabile*) a rozchodníkovec nachový (*H. telephium*). Někdo nás možná bude znát podle lidových názvů zeličko nebo zaječí zeli. Typické jsou pro nás trsnatý růst do výšky 45 do 80 cm, šířka mezi 30 a 50 cm (podle druhu a kultivaru) a silně dužnaté listy, které zadržují vodu.

Základní barva listů je našedle zelená, ale existují i kultivary s listy hráškové zelenými, vínovými nebo bíle panašovanými. Jsme tak zajímavé již od jara. Největší naší ozdobou jsou však drobné hvězdicovité kvítky v „deštníkovitých“ květenstvích, které kráslí zahrady a lákají pohledy kolemjdoucích od července až do října. Základní barvou je živě růžová, ale kultivary vynikají barvou sytě nebo tmavě růžovou, růžovočervenou až červenou nebo nezvyklou bílou až krémovou. Atraktivní vzhled umožňuje vytvářet různobarevné skupiny rozchodníkovců kombinací barev listů i květů a také výšky.

Lze nás samozřejmě vysazovat i s dalšími trvalkami, které kvetou v létě a na podzim a mají stejné požadavky jako my. Patří mezi

ně plné slunce a lehčí, dobře propustné půdy. Velmi dobře snášíme sucho. Takže nám to sluší například s hvězdicemi, třapatkami nebo ořechokřídlecem, hodíme se i do šterkových záhonů a můžete nás pěstovat i v nádobách.

Co se týká pěstování, jsme opravdu nenároční – vyberte vhodné stanoviště, nasadte, každé jaro sestříhnete suché loňské stonky a víc se nemusíte starat. Jsme spolehlivě mrazuvzdorní. Co se nám nelíbí, jsou těžké půdy a stín. A pozor, určitě se nám nezavděčíte intenzivním hnojením. Množit nás můžete nejjednodušeji dělením trsů na jaře, ale můžete nás zkusit i řízkovat.

A co včely? Pro ně patříme mezi nejoblíbenější trvalky. Poskytujeme jim jak nektar, tak pyl. Líbí se jim i dlouhá doba květu od srpna do září. A tak u nás najdete i samotářky, čmeláky a další příslušníky hmyzí říše.

Váš rozchodníkovec

Připravila Ing. Miroslava Novotná

Rozchodníkovec
Hylotelephium

